

เอกสารประกอบการประชุม
สัมมนาวิชาการของสายงานเศรษฐกิจมหภาคฯ ประจำปี 2568

เจาะลึกภาวะหนี้สินภาคธุรกิจไทย

คำนำ

ภาคการเงินถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ และการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการลงทุน การผลิต และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์เศรษฐกิจของไทยในช่วงที่ผ่านมา มีทิศทางชะลอตัว ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากปัจจัยภายนอกประเทศ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเผชิญกับข้อจำกัดของการขยายตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ จากภาระหนี้สินทั้งของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจที่ยังคงอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นภาวะทางการเงินของครัวเรือนและภาคธุรกิจที่เปราะบางมากขึ้น ประกอบกับความสามารถในการชำระหนี้ที่ลดลง ดังจะเห็นได้จากคุณภาพสินเชื่อที่ยังคงปรับตัวลดลงต่อเนื่อง โดยเฉพาะสินเชื่อของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ยังคงไม่สามารถฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่จากผลกระทบของสถานการณ์โควิด และในระยะต่อไปภาคธุรกิจยังมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับแรงกดดันที่สูงขึ้นจากผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ SMEs โดยเฉพาะในภาคการผลิตและการส่งออกได้รับผลกระทบโดยตรงจากการลดลงของคำสั่งซื้อ ขณะเดียวกัน ยังมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบซ้ำเติมจากการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันจากสินค้านำเข้าจากต่างประเทศที่มีราคาต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบ ที่อาจส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของ SMEs อย่างรุนแรง

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยสายงานเศรษฐกิจมหภาค บัญชีประชาชาติ การประเมินผล และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดสัมมนาวิชาการประจำปี 2568 เรื่อง “เจาะลึกภาวะหนี้สินภาคธุรกิจไทย” เพื่อทำความเข้าใจคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อภาคธุรกิจ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคุณภาพสินเชื่อในภาคธุรกิจ อันจะช่วยให้ภาคการเงินสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้ขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพได้ในระยะต่อไป

ในโอกาสนี้ สายงานเศรษฐกิจมหภาค บัญชีประชาชาติ การประเมินผล และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอขอบคุณ บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด และธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ฐานข้อมูลสินเชื่อนิติบุคคล และสินเชื่อภาคธุรกิจที่นำมาวิเคราะห์ในการศึกษานี้ ตลอดจนขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เข้าร่วมการเสวนา และผู้ที่เข้าร่วมงานสัมมนาวิชาการทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานศึกษานี้จะช่วยเปิดมุมมองใหม่ ๆ ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคธุรกิจ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจไทยให้เติบโตอย่างมั่นคง มีความเข้มแข็ง และเป็นรากฐานที่สำคัญของเศรษฐกิจไทยได้ต่อไป

กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กันยายน 2568

สารบัญ

คำนำ.....	i
สารบัญ.....	ii
สารบัญตาราง.....	iii
สารบัญภาพ.....	iv
บทสรุปผู้บริหาร.....	v
ส่วนที่ 1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.2 ขอบเขตการศึกษา.....	4
ส่วนที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 ปัจจัยด้านมหภาค.....	5
2.2 ปัจจัยในภาคธนาคาร.....	7
2.3 ปัจจัยจากคุณลักษณะเฉพาะตัวของธุรกิจ.....	8
2.4 การศึกษาเกี่ยวกับสินเชื่อและปัจจัยที่มีผลต่อ NPLs ในประเทศไทย.....	9
ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคและภาคธนาคารต่อคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจ.....	11
ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเฉพาะของผู้กู้ที่ต่อคุณภาพสินเชื่อของภาคธุรกิจ.....	14
4.1 พัฒนาการของสินเชื่อนิติบุคคล.....	14
4.2 คุณภาพสินเชื่อนิติบุคคล.....	18
4.3 พลวัตการเปลี่ยนสถานะสินเชื่อนิติบุคคล.....	18
4.4 ปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสินเชื่อ.....	19
ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์รายสาขาการผลิต.....	25
ส่วนที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	28
บรรณานุกรม.....	31
ภาคผนวก.....	35

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1	มาตรการทางการเงินที่สำคัญเพื่อช่วยเหลือภาคธุรกิจตั้งแต่ช่วงโควิด-19 ถึงปัจจุบัน	2
ตารางที่ 3.1	ความสัมพันธ์ของปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคและภาคธนาคารต่อคุณภาพสินเชื่อกิจ	13
ตารางที่ 4.1	จำนวนนิติบุคคล จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ	15
ตารางที่ 4.2	จำนวนนิติบุคคลในแต่ละขนาดวงเงินสินเชื่อ จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ	15
ตารางที่ 4.3	สัดส่วนจำนวนนิติบุคคลในแต่ละขนาดวงเงินสินเชื่อ จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ	16
ตารางที่ 4.4	จำนวนบัญชีและมูลค่าสินเชื่อ จำแนกตามประเภทสินเชื่อ	16
ตารางที่ 4.5	การเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อแยกตามปี	20
ตารางที่ 4.6	ผลการประมาณการปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ	22
ตารางที่ 4.7	ผลการประมาณการปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ เฉพาะสินเชื่อที่มีสถานะปกติ	23
ตารางที่ 4.8	ผลการประมาณการปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ เฉพาะสินเชื่อที่มีสถานะผิดนัดชำระหนี้	24
ตารางที่ 5.1	ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลง NPLs และ GDP ในสาขาการผลิตที่สำคัญ	27
ตารางผนวกที่ 1	รายละเอียดและที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมหภาคและปัจจัยในภาคธนาคารต่อคุณภาพสินเชื่อกิจ	35
ตารางผนวกที่ 2	ผลการประมาณการความสัมพันธ์คุณภาพสินเชื่อต่อเศรษฐกิจมหภาคในทุกสาขาการผลิต	36

สารบัญภาพ

แผนภาพที่ 1.1	กระแสหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจเปิด (Circular Flows of Open Economy)	1
แผนภาพที่ 1.2	ขนาดของตลาดการเงินและตลาดสินเชื่อของไทยปี 2567.....	1
แผนภาพที่ 1.3	การขยายตัวของสินเชื่อธุรกิจกับการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย.....	2
แผนภาพที่ 1.4	สัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของสินเชื่อธุรกิจ.....	2
แผนภาพที่ 1.5	สินเชื่อที่ผิบนัดชำระของภาคธุรกิจช่วงหลังโควิด-19.....	3
แผนภาพที่ 4.1	จำนวนนิติบุคคลและจำนวนบัญชี	15
แผนภาพที่ 4.2	ยอดคงค้างของสินเชื่อภาคธุรกิจ.....	15
แผนภาพที่ 4.3	จำนวนนิติบุคคล จำแนกตามขนาดธุรกิจ.....	17
แผนภาพที่ 4.4	จำนวนนิติบุคคลจำแนกตามขนาดวงเงินสินเชื่อ ปี 2567.....	17
แผนภาพที่ 4.5	มูลค่าวงเงินสินเชื่อจำแนกตามขนาด ปี 2567.....	17
แผนภาพที่ 4.6	สัดส่วนสินเชื่อที่ถือครองโดยกลุ่มที่มีมูลค่ามากที่สุด (1% บน และ 10% บน).....	17
แผนภาพที่ 4.7	สัดส่วนสินเชื่อที่ถือครองโดยกลุ่มที่มีมูลค่าน้อยที่สุด (10% ล่าง).....	17
แผนภาพที่ 4.8	สัดส่วนจำนวนบัญชีที่ผิบนัดชำระตามขนาดสินเชื่อ.....	18
แผนภาพที่ 4.9	สัดส่วนมูลค่าสินเชื่อที่ผิบนัดชำระตามขนาดสินเชื่อ.....	18
แผนภาพที่ 4.10	สัดส่วนจำนวนบัญชีที่มีการเปลี่ยนคุณภาพสินเชื่อแย่ง.....	19
แผนภาพที่ 4.11	สัดส่วนจำนวนบัญชีที่มีการเปลี่ยนคุณภาพสินเชื่อดีขึ้น.....	19
แผนภาพที่ 5.1	สัดส่วนหนี้ผิบนัดชำระต่อสินเชื่อรวม แบ่งตามภาคธุรกิจสำคัญ	25
แผนภาพที่ 5.2	สัดส่วนหนี้ผิบนัดชำระต่อสินเชื่อรวมของธุรกิจที่มีสินเชื่อวงเงินต่ำกว่า 20 ล้านบาท แบ่งตามภาคธุรกิจสำคัญ	26
แผนภาพที่ 5.3	สัดส่วนหนี้ผิบนัดชำระต่อสินเชื่อรวมของธุรกิจที่มีสินเชื่อวงเงิน 20-100 ล้านบาท แบ่งตามภาคธุรกิจสำคัญ	26

บทสรุปผู้บริหาร

ภาคการเงินเป็นกลไกหลักที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจในการจัดสรรเงินลงทุนจากผู้ออมสู่ผู้ผลิตเพื่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง และการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการลงทุน การผลิต และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ลื่นสุดลง และเศรษฐกิจไทยทยอยฟื้นตัวดีขึ้นตามลำดับ แต่การขยายตัวของสินเชื่อในภาคธุรกิจกลับชะลอตัวลง อีกทั้งเมื่อพิจารณาคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจ จากสัดส่วนสินเชื่อสินเชื่อที่ต้องติดตามเป็นพิเศษ (Special Mention Loans: SM) สินเชื่อไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans :NPLs) และสินเชื่อที่มีความเสี่ยงนัยสำคัญ (Significant Increase in Credit Risk - SICR) พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการ SMEs และกลายเป็นหนึ่งในข้อจำกัดสำคัญต่อการฟื้นตัวของการลงทุนภาคเอกชนและเศรษฐกิจในภาพรวม

การศึกษานี้จึงเห็นความสำคัญของการศึกษาวิเคราะห์ถึงสถานการณ์สินเชื่อและคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสถานการณ์สินเชื่อภาคธุรกิจและคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจทั้งในภาพรวมและรายสาขาการผลิตที่สำคัญ และ (2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจของไทยทั้งปัจจัยในระดับมหภาค ปัจจัยในภาคธนาคาร และปัจจัยเฉพาะของธุรกิจ เพื่อทำความเข้าใจคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจ และพลวัตการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อภาคธุรกิจ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคุณภาพสินเชื่อในภาคธุรกิจ อันจะช่วยให้ภาคการเงินสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้ขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพได้ในระยะต่อไป

โดยการศึกษาได้มีผลการวิเคราะห์ที่สำคัญ ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาคและปัจจัยของภาคธนาคารมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญต่อคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจไทย โดยคุณภาพสินเชื่อถือเป็นปัจจัยหลักในการเกิดผลกระทบย้อนกลับ (feedback loop) ระหว่างภาคการเงินและภาคเศรษฐกิจจริง ดังนั้น สถานการณ์เศรษฐกิจและการดำเนินงานของสถาบันการเงินจึงมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในช่วงสถานการณ์ปกติ และช่วงสภาวะวิกฤติ (2) วงเงินสินเชื่อภาคธุรกิจยังกระจุกตัวอยู่ในธุรกิจขนาดใหญ่ ขณะที่คุณภาพสินเชื่อของบัญชีขนาดเล็กมีแนวโน้มด้อยลงต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงบางของธุรกิจขนาดเล็กที่อาจจะยังเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและข้อจำกัดการเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ (3) ปัจจัยที่ทำให้บัญชีสินเชื่อปกติกลายเป็นสินเชื่อผิวน้ำได้แก่ อายุกิจการ ระยะเวลาใช้คืน และสัดส่วนสินเชื่อคงเหลือ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ในบางขนาดบัญชีเท่านั้น อาทิ อายุกิจการ ที่ก่อตั้งมานานจะมีโอกาสที่จะเป็นหนี้เพิ่มขึ้น โดยจะมีผลเกือบทุกขนาดบัญชีในกลุ่มที่สถานะหนี้แย่ง (ยกเว้นกลุ่มบัญชีขนาดกลาง) และในกลุ่มสถานะหนี้ดีขึ้น มีผลเฉพาะกลุ่มซูเปอร์ไมโครและกลุ่มเล็ก ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยที่ทำให้คุณภาพสินเชื่อด้อยลงของลูกหนี้มีความแตกต่างกันแต่ละขนาดบัญชี ดังนั้น มาตรการแก้ไขปัญหาคุณภาพสินเชื่อธุรกิจจึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและปัจจัยพื้นฐานของแต่ละขนาดของธุรกิจ และ (4) ความสัมพันธ์ของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในช่วงของการฟื้นตัวหลังโควิด-19 กับคุณภาพสินเชื่อ ในแต่ละสาขาการผลิตแตกต่างกันออกไป โดยในช่วงหลังโควิด-19 คุณภาพสินเชื่อสาขาก่อสร้างปรับตัวลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนจากสัดส่วนสินเชื่อผิวน้ำที่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่สาขาการผลิตอื่น ได้แก่ สาขาการผลิตอุตสาหกรรม สาขาการขายส่งขายปลีกฯ สาขาที่พักแรมและบริหารด้านอาหาร และสาขากิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ พบว่า คุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้นหลังจากโควิด-19

แต่เริ่มมีทิศทางด้อยลงในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา สอดคล้องกับการชะลอตัวของเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันเมื่อจำแนกการวิเคราะห์คุณภาพสินเชื่อในรายสาขาการผลิตออกตามขนาดของวงเงินสินเชื่อ พบว่าบัญชีสินเชื่อที่มีวงเงินสินเชื่อขนาดเล็ก (ต่ำกว่า 20 ล้านบาท) มีสัดส่วนสินเชื่อที่ผิวนัดชำระเพิ่มขึ้นในทุกสาขาการผลิต

ทั้งนี้ ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางของธุรกิจขนาดเล็กที่ยังไม่สามารถกลับมาฟื้นตัวได้หลังจากได้รับผลกระทบจากโควิด-19 และอาจส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป เนื่องจากธุรกิจขนาดเล็ก มีความสำคัญทั้งในมิติของเศรษฐกิจและการจ้างงาน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงพลวัตที่แตกต่างกันของคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจทั้งในด้านของสาขาการผลิตและขนาดของวงเงินสินเชื่อซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาสินเชื่อในระยะต่อไป ดังนั้น จากผลการศึกษาดังกล่าว จึงสามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญได้ดังนี้

1. การส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางข้อมูลในภาคการเงิน เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อของภาคธุรกิจภายใต้การกำหนดต้นทุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความเสี่ยงของผู้กู้ยืม โดยให้ความสำคัญกับ (1) การส่งเสริมการสร้างและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อาทิ ข้อมูลการขึ้นทะเบียนนิติบุคคล ขนาดกลางและขนาดย่อม ข้อมูลด้านการชำระภาษี เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมใช้ประโยชน์จากโครงการ Your Data ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้ให้บริการทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ในการเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางด้านข้อมูลสำคัญที่จะช่วยพัฒนาบริการทางการเงินของประชาชนและภาคธุรกิจ รวมทั้งช่วยเพิ่มการเข้าถึงสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการรายย่อย ลดความเหลื่อมล้ำ และสามารถกำหนดต้นทุนทางการเงินให้สอดคล้องกับความเสี่ยงของผู้กู้ได้อย่างเป็นธรรม (2) การปรับปรุงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อของผู้ประกอบธุรกิจในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เพื่อให้เหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจและสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพิจารณาเพิ่มเติมการจัดเก็บข้อมูลด้านรายได้ควบคู่กับข้อมูลสินเชื่อ จะช่วยให้การวิเคราะห์สถานการณ์ตลอดจนการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาให้กับลูกหนี้แต่ละรายสามารถทำได้โดยเฉพาะเจาะจงมากขึ้น นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการเพิ่มจำนวนสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิตให้ครอบคลุมสถาบันการเงินมากยิ่งขึ้น อาทิ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร และกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นต้น และ (3) การเร่งดำเนินการจัดตั้งสถาบันค้ำประกันเครดิตแห่งชาติ (National Credit Guarantee Agency: NaCGA) ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อยกระดับกลไกการค้ำประกันสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และลดต้นทุนทางการเงินให้กับผู้ประกอบการ

2. การดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาคุณภาพสินเชื่อธุรกิจ ควรพิจารณาให้แตกต่างกันและเหมาะสมกับพฤติกรรมในแต่ละขนาดธุรกิจ เนื่องจากพฤติกรรมในการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อมีความแตกต่างกัน ทั้งในมิติของขนาดธุรกิจและประเภทธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางในการแก้ปัญหาการเข้าถึงสินเชื่อและคุณภาพสินเชื่อของผู้ประกอบการรายย่อย

3. การยกระดับและพัฒนาศักยภาพธุรกิจขนาดเล็ก (SMEs) ให้มีความสามารถในการสร้างรายได้ เพื่อเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (3.1) การสนับสนุนทางการเงินผ่านการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ อาทิ สินเชื่อเพื่อการปรับตัว (Transformation Loan) และสินเชื่อเครือข่ายธุรกิจ (Supply Chain Financing) เพื่อช่วยเหลือธุรกิจขนาดเล็ก (SMEs) ที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องให้สามารถปรับตัวได้ (3.2) การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะการบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการธุรกิจ (3.3) การส่งเสริม e-commerce เพื่อให้ธุรกิจขนาดเล็กสามารถเข้าสู่ตลาดออนไลน์ (Online Marketplace) ได้ (3.4) การส่งเสริมการร่วมลงทุน (Joint Venture) และการสร้าง

เครือข่ายธุรกิจกับบริษัทขนาดใหญ่ เพื่อให้มีการพัฒนาธุรกิจร่วมกันและสนับสนุนการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ และ (3.5) การส่งเสริมให้ธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพและขีดความสามารถดีกว่า ได้มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจขนาดเล็กในสาขาธุรกิจเดียวกัน เพื่อยกระดับขีดความสามารถของธุรกิจขนาดเล็กของไทยให้ดีขึ้น ทั้งการสนับสนุนทางการเงิน องค์ความรู้ และการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิต

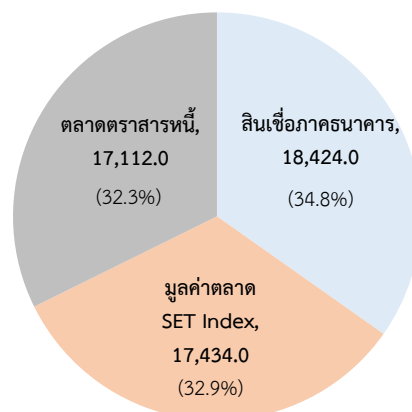
ส่วนที่ 1 ที่มาและความสำคัญ

ภาคการเงินเป็นกลไกหลักที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจในการจัดสรรเงินลงทุนจากผู้ออมสู่ผู้ผลิตเพื่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมามาประเทศไทยมีการพัฒนาตลาดเงินตลาดทุน รวมถึงภาคสถาบันการเงินมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ที่ได้มีการปฏิรูปกลไกการกำกับดูแลภาคการเงินให้สามารถทำหน้าที่สนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพของภาคการเงินอย่างสมดุล นอกจากนี้ ตลาดสินเชื่อของไทยยังมีขนาดใหญ่ คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ใน 3 ของแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญให้กับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (แผนภาพ 1.2) สะท้อนให้เห็นว่าตลาดสินเชื่อของไทยเป็นส่วนหนึ่งที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนการลงทุน การผลิต และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กที่มีทางเลือกในการจัดหาแหล่งเงินทุนได้ไม่หลากหลายเมื่อเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่

แผนภาพที่ 1.1 กระแสหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจเปิด
(Circular Flows of Open Economy)

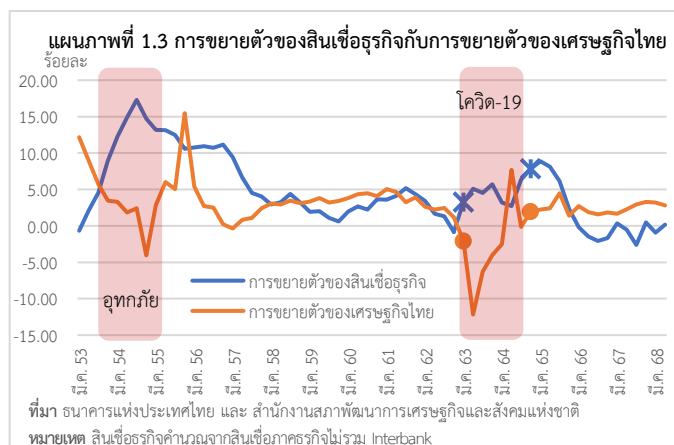
แผนภาพที่ 1.2 ขนาดของตลาดการเงินและตลาดสินเชื่อของไทย
ปี 2567 (หน่วย พันล้านบาท)

ภายใต้สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะปกติ การเคลื่อนไหวของสินเชื่อมักมีลักษณะไปในทิศทางเดียวกันกับภาวะเศรษฐกิจ (Pro-cyclical)¹ กล่าวคือ ในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัว ราคาสินทรัพย์จะปรับเพิ่มขึ้น ภาคธุรกิจมีผลประกอบการที่ดี งบดุลปรับตัวดีขึ้น ส่งผลให้สามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ง่ายขึ้น และนำไปสู่การลงทุนเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน เมื่อเศรษฐกิจชะลอตัว ภาคธุรกิจจะได้รับผลกระทบและผลประกอบการที่แย่ลง ทำให้งบดุลปรับตัวลดลง การเข้าถึงสินเชื่อก็จะยากขึ้น และส่งผลให้การขยายตัวของสินเชื่อชะลอตัวตามภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจไทย โดยในช่วงก่อนวิกฤตโควิด-19 (ปี 2556 - 2562) เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 3.0 สะท้อนการฟื้นตัวหลังจากการเผชิญผลกระทบจากวิกฤติการเงินโลกและเหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ โดยมีแรงขับเคลื่อนที่สำคัญมาจากภาคการส่งออกทั้งสินค้าและบริการ รวมถึงการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนที่ปรับตัวดีขึ้น สอดคล้องกับสินเชื่อภาคธุรกิจที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.3 แผนภาพที่ 1.3 แสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปในช่วงเวลาปกติ สินเชื่อธุรกิจเคลื่อนไหวสอดคล้องกันเศรษฐกิจไทย อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่เศรษฐกิจประสบปัญหา สินเชื่อธุรกิจมักจะเร่งตัวขึ้นเพื่อเป็นแรงส่งให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ ดังจะเห็นได้จากในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ได้

¹ Bernanke & Gertler (1995)

ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจของไทยในวงกว้าง ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยในปี 2563 ลดลงร้อยละ (-6.1) นอกจากนี้ การระบาดของโควิด-19 ยังส่งผลให้สภาพคล่องในตลาดการเงินไทยอยู่ในภาวะตึงตัว ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ออกมาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องแก่ภาคธุรกิจ อาทิ มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) และมาตรการสินเชื่อฟื้นฟู เป็นต้น (ตาราง 1.1) ส่งผลให้ในช่วงเวลาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ปี 2563 – 2564 อัตราการขยายตัวของสินเชื่อธุรกิจเฉลี่ยปรับเพิ่มขึ้นมาเป็นร้อยละ 4.9 จากค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.3 ในช่วงปี 2556 – 2562

ตารางที่ 1.1 มาตรการทางการเงินที่สำคัญเพื่อช่วยเหลือภาคธุรกิจตั้งแต่ช่วงโควิด-19 ถึงปัจจุบัน

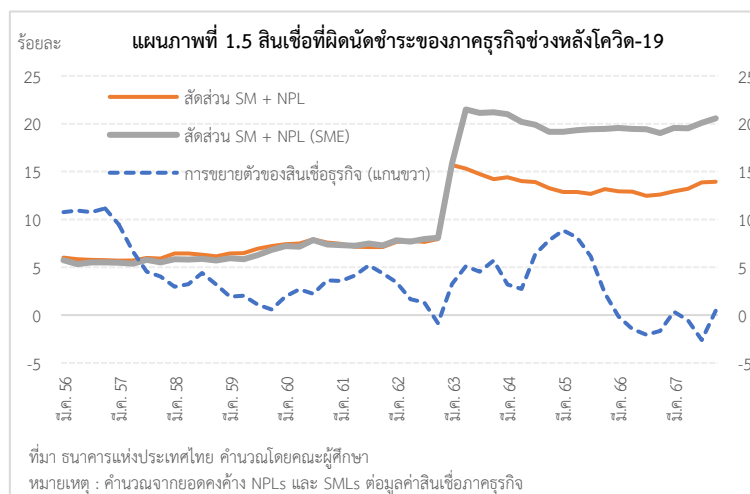
วัตถุประสงค์	มาตรการ	รายละเอียด	ระยะเวลา
การแก้ไขหนี้เดิม	มาตรการพักชำระหนี้	พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย สำหรับผู้ประกอบการ SMEs ที่วงเงินสินเชื่อรวมไม่เกิน 100 ล้านบาท	เมษายน - กันยายน 2563
	มาตรการพักชำระหนี้	พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย เฉพาะผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้รับผลกระทบหนัก และยังไม่สามารถประเมินกระแสเงินสดได้	ตุลาคม 2563 – ธันวาคม 2564
	โครงการพักทรัพย์พักหนี้ (asset warehousing)	สนับสนุนให้ผู้ประกอบการโอนหลักประกันเพื่อชำระหนี้สถาบันการเงินเป็นการชั่วคราว โดยมีเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการซื้อคืนในราคารับโอน	เมษายน 2564 – เมษายน 2566
เพื่อเพิ่มสภาพคล่อง (เติมเงินใหม่)	มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan)	รพท. ให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำกับสถาบันการเงินเพื่อนำไปให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการธุรกิจด้วยอัตราดอกเบี้ยผ่อนปรน	เมษายน 2563 - มีนาคม 2564
	มาตรการสินเชื่อฟื้นฟู	รพท. ให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำกับสถาบันการเงินเพื่อนำไปให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการธุรกิจด้วยอัตราดอกเบี้ยผ่อนปรน	เมษายน 2564 - เมษายน 2567
การปรับปรุงคุณภาพสินเชื่อ	มาตรการค้ำมือเราช่วย 1	ปรับโครงสร้างหนี้ให้กับประชาชนและผู้ประกอบการ SMEs ในกลุ่มเปราะบาง	ธันวาคม 2567 - มิถุนายน 2568
	มาตรการค้ำมือเราช่วย 2	ปรับปรุงเงื่อนไขมาตรการเดิมและเพิ่มมาตรการใหม่เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้กลุ่มเปราะบาง	ขยายระยะเวลาลงทะเบียนถึง 30 กันยายน 2568

ที่มา: รพท. รวบรวมโดยคณะผู้ศึกษา

ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 เริ่มผ่อนคลายลง เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวดีขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลให้อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของเศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2565 – 2567 อยู่ที่ร้อยละ 2.4 อย่างไรก็ตาม สินเชื่อธุรกิจในปี 2566 – 2567 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 1.0 จากการขยายตัวร้อยละ 5.0 และร้อยละ 6.4 ในปี 2564 และ 2565 ทั้งนี้ ตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 สถาบันการเงินจะต้องจัดชั้นลูกหนี้ตามนิยามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 (TFRS 9) ซึ่งกำหนดให้มีการเพิ่มเติมประเภทชั้นของสินเชื่อที่มีความเสี่ยงนัยสำคัญ (Significant Increase in Credit Risk - SICR) ซึ่งเป็นการประเมินเชิงคุณภาพที่นอกเหนือจากการจัดชั้นตามจำนวนวันที่ผิดนัดชำระ ส่งผลให้ข้อมูลสัดส่วนสินเชื่อที่ต้องติดตามเป็นพิเศษ (Special Mention Loan : SM)² เติบโต

² สินเชื่อที่ต้องติดตามเป็นพิเศษ (Special Mention Loan : SM) ในส่วนนี้ หมายถึง ลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระมากกว่า 30 วันแต่ไม่เกิน 90 วัน

สูงขึ้นในไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ต้องกันสำรองเพิ่มขึ้นตามขอบเขตการจัดชั้นลูกหนี้ SM หรือลูกหนี้ Stage 2 ที่กว้างกว่าเดิม (แผนภาพที่ 1.5)

เมื่อพิจารณาแนวโน้มคุณภาพสินเชื่อจากสัดส่วนสินเชื่อสินเชื่อ SM และสินเชื่อ NPLs พบว่ามีแนวโน้มปรับตัวลดลงตั้งแต่ปี 2567 ส่วนหนึ่งสะท้อนแรงกดดันจากความเสี่ยงของธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจ SMEs ที่มีผลการประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพค่อนข้างต่ำลดลงมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่จนส่งผลให้สถาบันการเงินเพิ่มความเข้มงวดในการให้สินเชื่อแก่ภาคธุรกิจ³

ขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพสินเชื่อและภาวะเศรษฐกิจ จะพบว่าคุณภาพสินเชื่อที่ลดลงส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยการศึกษาของ Huljak et al. (2020) ระบุว่าคุณภาพของสินเชื่อสามารถส่งผลย้อนกลับ (Feedback effect) ไปยังการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) เนื่องจากสถาบันการเงินจะลดการให้สินเชื่อลงเพื่อจำกัดความเสี่ยงจนส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาพรวมชะลอตัว นอกจากนี้ Ari, A., Chen, S., & Ratnovski, L. (2020) ระบุว่า หลังสถานการณ์วิกฤติประเทศที่มีสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ในระดับสูงและไม่ได้รับการจัดการ (unresolved NPLs) จะมีอัตราการฟื้นตัวของเศรษฐกิจช่วงหลังวิกฤติต่ำกว่าประเทศที่สามารถลดหรือจัดการกับ NPLs ได้รวดเร็วกว่า จะเห็นได้ว่าคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจกลายเป็นหนึ่งในข้อจำกัดสำคัญต่อการฟื้นตัวของการลงทุนภาคเอกชนและเศรษฐกิจในภาพรวม

ดังนั้น กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีการติดตาม วิเคราะห์ และประเมินผลกระทบจากเศรษฐกิจ เพื่อประกอบการจัดทำแผนและข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาวิเคราะห์ถึงสถานการณ์สินเชื่อและคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจของไทย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาคุณภาพสินเชื่อในภาคธุรกิจ เพื่อให้ภาคการเงินการธนาคารสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้ขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพได้ในระยะต่อไป

³ การศึกษาของ Klein (2013) ระบุว่าคุณภาพสินเชื่อที่ลดลงจะสร้างแรงกดดันต่อฐานะการเงินของสถาบันการเงิน (banks' balance sheets) จนส่งผลให้สถาบันการเงินลดการให้สินเชื่อ สอดคล้องกับการศึกษาของ Aiyar et al. (2015) ที่พบว่าคุณภาพสินเชื่อที่ลดลงจะทำให้สถาบันการเงินต้องตั้งสำรองเผื่อหนี้เสีย (Loan Loss Provision) เพิ่มขึ้น ทำให้เงินทุนของธนาคารที่สามารถนำไปให้สินเชื่อใหม่ลดลง

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์สินเชื่อภาคธุรกิจและคุณภาพของสินเชื่อธุรกิจทั้งในภาพรวมและรายสาขาการผลิตที่สำคัญ
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจของไทยทั้งปัจจัยในระดับมหภาคและระดับจุลภาค และเพื่อทำความเข้าใจพลวัตการเปลี่ยนแปลงสถานะของคุณภาพสินเชื่อธุรกิจ
- 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับการเข้าถึงสภาพคล่องของภาคธุรกิจรวมถึงการแก้ปัญหาคุณภาพสินเชื่อในภาคธุรกิจเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชนของไทยและสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ

1.2 ขอบเขตการศึกษา

- 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสินเชื่อ ได้แก่ ปัจจัยด้านด้านเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic indicators) อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Real GDP Growth) การจ้างงาน (Employment) ระดับราคา (Deflator) และระดับหนี้สาธารณะ (Public Debt) รวมถึงปัจจัยในภาคการเงินการธนาคาร (Banking-Sector Indicators) อาทิ ความสามารถในการทำกำไร เงินกองทุน ระดับเงินทุนของเจ้าของ และมูลค่าสินเชื่อธุรกิจของภาคธนาคาร
- 2) ศึกษาพลวัตของการเปลี่ยนแปลงสถานะคุณภาพสินเชื่อเพื่อศึกษาว่าปัจจัยเฉพาะของผู้กู้ใดที่ส่งผลให้ผู้กู้แต่ละรายมีการเปลี่ยนสถานะคุณภาพสินเชื่อ ทั้งจากสินเชื่อปกติไปสู่สินเชื่อด้วยคุณภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงจากสินเชื่อด้วยคุณภาพกลับสู่สินเชื่อปกติ รวมทั้งพัฒนาการของปัจจัยดังกล่าวในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อให้เข้าใจพลวัตของสินเชื่อธุรกิจในเชิงลึก
- 3) ศึกษาภาพรวมสินเชื่อและคุณภาพสินเชื่อธุรกิจในสาขาการผลิตที่สำคัญๆ เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์สินเชื่อของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะทิศทางการฟื้นตัวหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 ของแต่ละสาขาการผลิต

ส่วนที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสินเชื่อเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและมีผลการศึกษาเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าคุณภาพสินเชื่อที่ด้อยลง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ เนื่องจากสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans: NPLs) เป็นตัวแปรหลักในการเกิดผลกระทบย้อนกลับ (feedback loop) ระหว่างภาคการเงินและภาคเศรษฐกิจจริง⁴ กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของ NPLs ส่งผลกระทบในทางลบต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) ผ่านการลดลงของสินเชื่อ เนื่องจาก NPLs ที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้สถาบันการเงินปรับลดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) ภาคธุรกิจจึงไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อใหม่ได้ นอกจากนี้ หลังวิกฤติเศรษฐกิจ ประเทศที่มี NPLs สูงและไม่ได้รับการจัดการ (unresolved NPLs) จะมีการฟื้นตัวของเศรษฐกิจช่วงหลังวิกฤติล่าช้ากว่าประเทศที่สามารถลดหรือจัดการ NPLs ได้อย่างรวดเร็ว⁵

การศึกษาที่สำคัญเกี่ยวกับผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomics Indicator) ที่เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของ NPLs ประกอบด้วยการศึกษาของ Ghosh (2017) ที่พบว่า ในระยะ 1-2 ปีหลังการเพิ่มขึ้นของ NPLs จะนำไปสู่ลดลงของการจ้างงาน ผลผลิต การลงทุนภาคเอกชน ค่าแรงเฉลี่ย และจำนวนธุรกิจใหม่ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Huljak et al. (2020) ที่พบว่า การเพิ่มขึ้นของ NPLs ส่งผลให้เกิดการลดลงของ GDP และปริมาณสินเชื่อ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของ NPLs (Shock) จะทำให้อัตราการเพิ่มความเข้มงวดในการให้สินเชื่อและปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเพื่อสะท้อนความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของผู้กู้ยืม ส่งผลให้สินเชื่อเกิดการหดตัว (credit contraction) โดยเฉพาะในภาคธุรกิจ

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan: NPLs) มีการกำหนดตัวแปรออกได้เป็น 3 กลุ่มที่สำคัญๆ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาค (2) ปัจจัยในภาคธนาคาร และ (3) ปัจจัยจากคุณลักษณะเฉพาะตัวของธุรกิจ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาค

เครื่องชี้ด้านเศรษฐกิจที่การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่นำมาใช้เพื่ออธิบายภาพรวมเศรษฐกิจมหภาค ประกอบด้วย (1) การขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP growth) (2) อัตราการว่างงาน (Unemployment Rate) (3) อัตราเงินเฟ้อ (Inflation) หรือระดับราคา (Deflator) (4) ระดับหนี้สาธารณะ (Public Debt) (5) สัดส่วนสินเชื่อภาคเอกชนต่อ GDP และ (6) อัตราแลกเปลี่ยน โดยมีรายละเอียดของแต่ละตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

1) **การขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP Growth)** ผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า อัตราการขยายตัวของ GDP มีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อการเกิด NPLs กล่าวคือ หากเศรษฐกิจขยายตัวได้ดี NPLs จะปรับตัวลดลง เนื่องจากการขยายตัวของ GDP ส่งผลให้กำไรของธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น⁶ ทำให้การว่างงาน (Unemployment) ลดลง⁷ ช่วยลดความตึงตัวของภาคการเงิน⁸ ซึ่งกำไรที่เพิ่มขึ้น การว่างงานที่ลดลง ตลอดจนภาวะการเงินที่ตึงตัวน้อยลง จะช่วยให้ธุรกิจมีความสามารถในการชำระหนี้ที่ดีขึ้น⁹ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลกระทบของอัตรา

⁴ Nkusu (2011) และ Espinoza, R. A. & Prasad, A. (2010) และ Klein (2013)

⁵ Ari, A., Chen, S., & Ratnovski, L. (2020)

⁶ Nkusu (2011) และ Szarowska (2018) และ Bofondi & Ropele (2011)

⁷ Beck & Jakubik & Piloio (2015)

⁸ Kumer et al. (2023)

⁹ Nkusu (2011) และ Szarowska (2018) และ Beck & Jakubik & Piloio (2015) และ Kumer et al. (2023) และ Bofondi & Ropele (2011)

การขยายตัวของ GDP โดยจำแนกออกเป็นผลกระทบระยะสั้น (Short-Run) และผลกระทบระยะยาว (Long-Run) พบว่า การขยายตัวของ GDP ส่งผลให้ NPLs ปรับลดลงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อย่างไรก็ตาม ผลกระทบในระยะสั้นจะน้อยกว่าผลกระทบในระยะยาว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการขยายตัวของ GDP เป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยให้ NPLs ปรับลดลงได้อย่างยั่งยืน¹⁰ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาบางส่วน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับบน (Upper-middle-income) พบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างการขยายตัวของ GDP กับ การเพิ่มขึ้นของ NPLs¹¹ และบางส่วนพบว่า GDP ไม่มีผลต่อ NPLs¹² อย่างมีนัยสำคัญ

2) **อัตราการว่างงาน (Unemployment rate)** เป็นเครื่องชี้ด้านตลาดแรงงานที่งานวิจัยส่วนใหญ่เลือกใช้ที่จะศึกษาผลกระทบที่มีต่อ NPLs และผลการศึกษาค่อนข้างชัดเจนว่าอัตราการว่างงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ NPLs โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าอัตราการว่างงานส่งผลต่อ (1) รายได้หรือกำไรของผู้กู้¹³ (2) การลดลงของอุปสงค์¹⁴ (Demand Shock) และ (3) การว่างงานมักจะเกิดขึ้นในภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว¹⁵ ทั้ง 3 ปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบให้ความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ปรับลดลงเมื่ออัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการวิเคราะห์ของคณะผู้ศึกษาจะมีการวิเคราะห์ปัจจัยด้านมหภาคในรายสาขาการผลิตด้วย ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้ศึกษาจะใช้ระดับการจ้างงาน (Employment) เป็นตัวแปรที่สะท้อนภาวะตลาดแรงงานเช่นเดียวกับอัตราการว่างงาน

3) **ระดับราคา (Deflator)** การศึกษาตัวแปรด้านระดับราคาที่มีผลต่อ NPLs งานส่วนใหญ่จะใช้ อัตราเงินเฟ้อที่คำนวณจากระดับราคาผู้บริโภค¹⁶ และพบว่าผลการศึกษามีความแตกต่างกัน โดย Klein (2013) พบความสัมพันธ์ในเชิงบวก เนื่องจากระดับราคาที่เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อรายได้ที่แท้จริง (Real Income) ของผู้กู้ให้ปรับลดลงเนื่องจากการปรับขึ้นค่าจ้างจะมีความเหนียว (sticky wages) ทำให้ผู้กู้ชำระหนี้เชื่อได้น้อยลง ขณะเดียวกัน ธนาคารกลางมักใช้นโยบายการเงินที่เข้มงวดเพื่อตอบสนองต่อเงินเฟ้อ ส่งผลให้ดอกเบี้ยสูงขึ้นและเพิ่มต้นทุนการกู้ยืม ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลงและนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของ NPLs สอดคล้องกับ Bofondi & Ropele (2011) ที่พบว่า ระดับราคามีนัยสำคัญต่อ NPLs ในเชิงบวก อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Goyal et al. (2023) พบว่าในกลุ่มประเทศรายได้สูง (High Income Countries) ระดับราคาไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของ NPLs แต่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (Developing countries) พบว่าระดับราคามีผลในทางตรงกันข้ามกับ NPLs เนื่องจากเมื่อเงินเฟ้อสูงขึ้น (ในระยะสั้น) ต้นทุนแรงงานและวัตถุดิบยังไม่ปรับตัวทันที ทำให้รายได้และผลกำไรของบริษัทแรงตัวขึ้น จึงช่วยลดการผิดนัดชำระหนี้ ทั้งนี้ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ จะใช้ระดับราคาในผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Deflator) เป็นตัวแปรในการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์รายสาขาการผลิตในส่วนที่ 5

¹⁰ Foglia (2022)

¹¹ Goyal et al. (2023) พบความสัมพันธ์ที่เป็นบวกในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับบน (Upper-middle-income Countries) ส่วน Al Masud และ Hossain (2021) ศึกษาในประเทศบังคลาเทศพบผลที่ชัดเจนว่า GDP และ NPLs มีความสัมพันธ์เป็นบวก ส่วนงานของ Beck, Jakubik & Piloju (ECB WP No.1515, 2013) พบว่า Lagged ของ GDP Growth มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ NPLs ซึ่งผู้ศึกษาอธิบายว่าเป็นผลจากคุณภาพสินทรัพย์ของธนาคารที่ปรับลดลง หลังเศรษฐกิจขยายตัว เนื่องจากธนาคารผ่อนคลายมาตรฐานการปล่อยสินเชื่อในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัว (boom period)

¹² Subedi (2023) ศึกษาในประเทศเนปาล Pokhrel et al. (2025) ศึกษาในประเทศเนปาล Nargis et al., (2019/2020, CBER proceedings) ศึกษาในประเทศบังคลาเทศ ทั้ง 3 งาน พบว่า GDP growth มีผล เชิงลบต่อ NPLs แต่ไม่มีนัยสำคัญ

¹³ Nkusu (2011) Klein (2013) Louzis, Vouldis & Metaxas (2012) Zawadzki (2023) Castro (2013)

¹⁴ Škarica (2014) Beck et al. (2013) Bofondi & Ropele (2011)

¹⁵ Zawadzki (2023) Castro (2013) Szarowska (2018)

¹⁶ Klein (2013) Bofondi & Ropele (2011)

4) **ระดับหนี้สาธารณะ (Public Debts)** การศึกษาส่วนใหญ่จะใช้ตัวแปรเป็นสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP และผลการศึกษาส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์ในเชิงบวก เนื่องจากหนี้สาธารณะในระดับสูงอาจจำกัดขอบเขตของนโยบายการคลังแบบตรงข้ามกับวัฏจักรเศรษฐกิจ (countercyclical fiscal policies) ทำให้เกิดผลกระทบ (adverse shocks) ต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้¹⁷ หรือการเกิดหนี้สาธารณะอาจมีขึ้นในช่วงวัฏจักรเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ที่อุปสงค์และรายได้ปรับลดลง ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ และทำให้ NPLs เพิ่มขึ้น¹⁸

2.2 ปัจจัยในภาคธนาคาร

การศึกษาหลายงานชี้ไปในทางเดียวกันว่าปัจจัยในภาคธนาคารมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของ NPLs¹⁹ โดยมีข้อสรุปของตัวแปรที่สำคัญ ดังนี้

1) **ผลการดำเนินงานของธนาคาร** โดยการศึกษาของ Goyal et al. (2023) พบว่า **ความสามารถในการทำกำไร**²⁰ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับ NPLs กล่าวคือ ธนาคารมีการบริหารงานที่ดีและมีกำไรสูงจะทำให้ NPLs ปรับลดลง อย่างไรก็ดี การศึกษาของ Pancotto et al. (2024) พบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่าง Return on Equity (ROE) กับ NPLs²¹ เนื่องจากธนาคารเปิดรับความเสี่ยงมากขึ้นเพื่อแสวงหากำไร

2) **ระดับเงินทุน** อาทิ เงินกองทุน (Tier 1) หรือ Capital Adequacy Ratio (CAR)²² การศึกษาส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากทุนของธนาคารที่มากจะช่วยให้ธนาคารสามารถรับมือกับความเสี่ยงและคัดกรองสินเชื่อได้ดีขึ้น โดยในงานของ Goyal et al. (2023) พบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามเฉพาะในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (Developing countries) และกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับบน (Upper-middle income countries) โดยอธิบายว่าการที่ธนาคารมีเงินกองทุนตามการกำกับดูแล (regulatory capital) มากขึ้น ช่วยให้ธนาคารมีสินเชื่อด้อยคุณภาพ (NPL) ลดลง เนื่องจากเงินกองทุนดังกล่าวมีการปรับเพิ่ม-ลดตามความเสี่ยง (risk-adjusted capital) ซึ่งช่วยให้ธนาคารหลีกเลี่ยงการปล่อยกู้ที่มีความเสี่ยงสูงโดยไม่มีการคัดกรองที่เหมาะสม นอกจากนี้ การที่ธนาคารมีเงินทุนสำรองเพียงพอ ยังช่วยให้สามารถปรับตัวได้ในช่วงวิกฤตหรือสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวย อย่างไรก็ดี ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว Goyal et al. (2023) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเงินกองทุน CAR และ NPL ไม่มีนัยสำคัญ

3) **ระดับเงินทุนของเจ้าของ (Equity-to-Asset ratio)** ผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า ระดับเงินทุนของเจ้าของมีความสัมพันธ์ในเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงของ NPLs เนื่องจากเงินทุนของผู้ถือหุ้นที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ธนาคารให้สินเชื่อมีความระมัดระวังขึ้น²³ ในทางตรงกันข้าม หากธนาคารมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์ต่ำ มักจะเผชิญแรงจูงใจในการเพิ่มความเสี่ยงในพอร์ตสินเชื่อเพื่อหาผลตอบแทนซึ่งจะนำไปสู่การสะสมของ NPLs²⁴

¹⁷ Nkusu (2011)

¹⁸ Szarowská (2018)

¹⁹ Espinoza, R. A., & Prasad, A. (2010) Klein (2013) Louzis, Vouldis & Metaxas (2012) Goyal et al. (2023) Pancotto et al. (2024)

²⁰ โดยใช้สัดส่วนทางการเงินที่สำคัญในการสะท้อนความสามารถในการทำกำไร อาทิ Return on Asset: ROA และ Return on Equity: ROE

²¹ Pancotto et al. (2024)

²² Goyal et al. (2023) Pancotto et al. (2024)

²³ Klein (2013) Louzis, Vouldis & Metaxas (2012) Kjosovski & Petkovski (2017) Pancotto et al. (2024)

²⁴ Klein (2013) Lee และ Rosenkranz (2019)

4) **การขยายตัวของสินเชื่อ (Loan Growth)** พบว่า มีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของ NPLs ในการศึกษาหลายๆ งาน²⁵ และส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจตลาดเกิดใหม่ (Emerging Countries) เนื่องจากการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินที่มากเกินไป (Credit Boom) ซึ่งมักจะเกิดขึ้นพร้อมกับการผ่อนคลายมาตรฐานสินเชื่อ ส่งผลให้คุณภาพสินเชื่อปรับลดลงในช่วงเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม การศึกษายังชี้ให้เห็นว่ามูลค่าสินเชื่อและ NPLs มีความสัมพันธ์แบบย้อนกลับ (feedback effects) กล่าวคือ NPLs ที่เพิ่มขึ้นจากภาวะ Credit Boom จะไปกดดันให้มูลค่าสินเชื่อชะลอตัวลง โดยการศึกษาในกลุ่มนี้ได้มีข้อสรุปที่ตรงกันหลายงานว่าสินเชื่อที่ขยายตัวในระดับสูงเป็นเครื่องชี้ถึงความเปราะบางในภาคธนาคารและเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิด NPLs ในระยะต่อไป อย่างไรก็ตาม ในงานของ Vithessonthi (2016) พบความสัมพันธ์ในเชิงลบ (ในระยะสั้น) เนื่องจากบัญชีสินเชื่อที่เพิ่งได้รับอนุมัติใหม่จะยังไม่ผิผัดชำระหนี้ในทันที ส่งผลให้สัดส่วนของ NPL ลดลง ส่วน Pancotto et al. (2024) พบความสัมพันธ์เชิงลบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว พร้อมทั้งสรุปว่าการขยายสินเชื่อไม่ได้ทำให้คุณภาพสินเชื่อต่ำลง แต่เป็นเพราะการขยายตัวของสินเชื่อมีแรงขับเคลื่อนจากอุปสงค์ (demand-driven) มากกว่าการแข่งขันฝั่ง supply ที่ลดมาตรฐานการปล่อยกู้ เช่นเดียวกับ Goyal et al. (2023) ที่พบทิศทางความสัมพันธ์ของสินเชื่อและ NPL ตรงกันข้ามทั้งในกลุ่ม Developing countries กลุ่ม Lower-Middle-Income Countries กลุ่ม Low-Income Countries และกลุ่ม High-Income Countries ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาระบบธนาคารทั้งในเชิงความลึก (Depth) และความกว้าง (Breadth) ซึ่งสะท้อนถึงการกำกับดูแลที่เข้มแข็ง

2.3 ปัจจัยจากคุณลักษณะเฉพาะตัวของธุรกิจ

การศึกษา NPLs ในภาคธุรกิจส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระดับจุลภาค และมุ่งเน้นไปที่การศึกษาความน่าจะเป็นที่จะผิผัดชำระหนี้ (Probability of Default) ของภาคธุรกิจ และศึกษาผ่านลักษณะเฉพาะของธุรกิจ (firm specific characteristics) โดยการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน มีความสำคัญอย่างมากต่อธุรกิจในระยะเริ่มต้นที่มีอายุกิจการน้อย อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Berger และ Udell (1998) ชี้ให้เห็นว่าการขอสินเชื่อจำเป็นต้องอาศัยหลักทรัพย์สินในการค้ำประกัน ธุรกิจที่มีขนาดใหญ่หรือมีอายุกิจการที่ยาวนานมากขึ้นจะส่งผลให้ธุรกิจได้รับวงเงิน และสามารถเข้าถึงสินเชื่อจากภาคธนาคารได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ธุรกิจที่มีขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะเผชิญกับอุปสรรคทางการเงิน อาทิ ดอกเบี้ยในระดับสูงและการใช้หลักประกันที่มากกว่าบริษัทขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อการขยายตัวของภาคธุรกิจ²⁶ ทั้งนี้ ในด้านการผิผัดชำระหนี้หรือการเป็น NPLs ในการศึกษาของ Rapposelli, Birindelli และ Modina (2023) พบว่า **ขนาดของบริษัท** มีผลต่ออัตราการผิผัดชำระหนี้ โดยบริษัทขนาดใหญ่มีอัตราการผิผัดชำระหนี้ต่ำกว่าบริษัทขนาดกลางและเล็ก เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่มีความน่าเชื่อถือ จึงสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่หลากหลายกว่าและได้รับวงเงินสินเชื่อมากกว่า นอกจากนี้ ในการศึกษาของ Zhao และ Lin (2023) พบว่า ธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ มักจะมีความสามารถในการรับรู้และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดและรับมือกับความเสี่ยงต่าง ๆ ได้ดีกว่า ขณะเดียวกัน การศึกษาของ Affinito และ Meucci (2021) ยังชี้ให้เห็นว่าธุรกิจขนาดใหญ่มีโอกาสฟื้นกลับมาเป็นลูกหนี้ปกติได้น้อยกว่าธุรกิจขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากขนาดของสินเชื่อที่มากกว่าบริษัทขนาดเล็กและการมีเจ้าหนี้หลายราย ส่งผลให้การปรับโครงสร้างหนี้เป็นไปได้ยาก ขณะที่ การศึกษาของ Vassalou และ Xing (2001) พบว่า ธุรกิจขนาดเล็กที่ให้ผลตอบแทนเฉลี่ยสูงกว่าบริษัทขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญเป็นกลุ่มบริษัทที่มีความเสี่ยงในการผิผัดชำระหนี้สูง ขณะที่ความสัมพันธ์ของ**อายุของธุรกิจ**กับ NPLs ในการศึกษาของ

²⁵ Klein (2013) Pancotto et al. (2024) Goyal et al. (2023) Foglia (2022) Espinoza & Prasad (2010)

²⁶ Peel, Wilson และ Howorth (2000) Beck, Demirgüç-Kunt และ Maksimovic (2005)

Affinito และ Meucci (2021) พบว่าอายุของธุรกิจส่งผลต่ออัตราการผิดนัดชำระหนี้เช่นกัน โดยอายุของกิจการที่เพิ่มขึ้น มีแนวโน้มที่จะกลับสู่กลุ่มลูกหนี้ปกติได้มากกว่า (กลุ่มลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ ถ้าเป็นบริษัทที่มีอายุกิจการมากกว่าจะมีโอกาสกลับสู่สถานะลูกหนี้ปกติได้มากกว่า) เนื่องจากธุรกิจที่อายุน้อยอาจมีชื่อเสียง (reputation) หรือความสัมพันธ์ในเครือข่ายทางธุรกิจ ที่ไม่เพียงพอในการสนับสนุนการฟื้นตัวหลังจากการผิดนัดชำระหนี้ เพื่อให้ภาคธุรกิจยังคงดำเนินกิจการต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Zhao และ Lin (2023) พบว่า อายุของธุรกิจ ไม่มีนัยสำคัญต่อความเสี่ยงในการเป็น NPLs สำหรับขนาดสินเชื่อ (Loan amount) การศึกษาของ Zhao และ Lin (2023) พบความสัมพันธ์เชิงบวกของขนาดสินเชื่อกับ NPLs โดยมูลค่าสินเชื่อ (Loan amount) ที่สูงขึ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเป็น NPLs ที่มากขึ้น ซึ่งมูลค่าสินเชื่อที่สูงจะส่งผลต่อภาระหนี้ของธุรกิจนั้น ๆ โดยภาระหนี้ที่สูงหากรายได้หรือกระแสเงินสดของผู้กู้มีปัญหา จะส่งผลให้มีความเสี่ยงในการชำระหนี้และกลายเป็น NPLs ได้ง่าย เช่นเดียวกับอายุสินเชื่อ (loan maturity) จากการศึกษาของ Bohórquez, Matienzo และ Olivares (2017) พบว่า สินเชื่อที่มีอายุนานกว่ามีความน่าจะเป็นที่จะผิดนัดสูงกว่า เนื่องจากกลุ่มธุรกิจส่วนใหญ่ที่ต้องการชำระหนี้ระยะยาวมักจะเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบาง และต้องการให้ภาระหนี้ต่อเดือนอยู่ในอัตราที่สามารถชำระได้ นอกจากนี้ ยิ่งสินเชื่อยาว ยิ่งจะมีโอกาสที่เหตุการณ์ภายนอก เช่น เศรษฐกิจถดถอย รายได้ผู้กู้ลดลง หรือเกิดปัญหาการเงินมากขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจก่อให้เกิดการผิดนัดชำระหนี้ได้ ขณะที่ การศึกษาของ Modina, Pietrovito, Gallucci และ Formisano (2023) พบว่า บริษัทที่มีจำนวนเดือนที่ผิดนัดชำระหนี้ระยะยาว (Long-term overrun) และมีขนาดสินเชื่อ (Loan amount) เพิ่มขึ้น จะมีโอกาสผิดนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นสัญญาณว่าบริษัทกำลังประสบปัญหาในการสร้างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานให้เพียงพอเพื่อชำระหนี้สิน

2.4 การศึกษาเกี่ยวกับสินเชื่อและปัจจัยที่มีผลต่อ NPLs ในประเทศไทย

การศึกษาที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อที่ให้กับภาคครัวเรือน (Household Loan) เพื่อทำความเข้าใจถึงพลวัตเชิงพฤติกรรม ความเปราะบาง และผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยรวม โดยพบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้สินภาคครัวเรือนในหลากหลายมิติ อาทิ การศึกษาของ สรา, สุพริศร์ และธนชพร (2562) ที่ชี้ให้เห็นว่าการขาดวินัยทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญของปัญหานี้สินในภาคครัวเรือน ส่วนการศึกษาของ อธิภัทร, พชรพจน์ และ พลิชฐ (2557) พบว่า ระดับภาระหนี้ต่อรายได้ (Debt Service Ratio: DSR) ของครัวเรือนที่เกินกว่าร้อยละ 40 เป็นระดับที่มีโอกาสประสบปัญหาผิดนัดชำระหนี้มากที่สุด ขณะที่ การศึกษาของ Muthitacharoen, A., Nuntramas, P., & Chotewattanukul, P. (2015). พบว่า การเติบโตของหนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้นจะส่งผลต่อการบริโภคสินค้าไม่คงทนของครัวเรือน ซึ่งยิ่งครัวเรือนมีภาระหนี้สูงขึ้น จะทำให้การบริโภคลดลงมากขึ้น นอกจากนี้ การศึกษาของ Suparit และ Kanin (2561) ยังชี้ให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือนส่งผลทางบวกต่อเศรษฐกิจในระยะสั้น แต่ในระยะยาว (เกิน 4 ปี) เมื่อจบดุลภาคครัวเรือนเริ่มตั้งตัว การเพิ่มขึ้นของหนี้จะส่งผลทางลบต่อการเติบโตของเศรษฐกิจ

สำหรับการศึกษาที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจสินเชื่อของภาคธุรกิจไทย ได้แก่ การศึกษาของ จารีย์, นภา, อาซัว, กฤษฎ์เลิศ (2561) ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสินเชื่อธุรกิจไทยจากข้อมูลรายสัญญาเพื่อนำไปสู่ข้อเท็จจริงในเชิงลึก (Insights) อาทิ ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงสินเชื่อ มูลค่าสินเชื่อส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่กับผู้กู้รายราย ความเสี่ยงหนี้เสียสูงในกลุ่มบุคคลธรรมดา ผู้กู้หลายบัญชี และกระจุกตัวอยู่ในบางอุตสาหกรรม การศึกษายังชี้ให้เห็นว่ามีธุรกิจที่มีผลประกอบการดี แต่ไม่ได้รับโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อ นอกจากนี้ การเข้าถึงสินเชื่อธุรกิจมีความแตกต่างกันในแต่ละสาขาอุตสาหกรรม โดยภาคการผลิตเข้าถึง

สินเชื่อได้ดีกว่าภาคอสังหาริมทรัพย์และภาคบริการ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยงานวิจัยที่มุ่งศึกษาประเด็นเรื่องสินเชื่อภาคธุรกิจยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำข้อมูลฝั่งผู้กู้ในแต่ละรายซึ่งถือเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) มาทำการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสินเชื่อ รวมถึงการทำความเข้าใจพลวัตของสินเชื่อ ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ด้านสินเชื่อดังกล่าว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจที่สมบูรณ์และครอบคลุมยิ่งขึ้นเกี่ยวกับภูมิทัศน์ของหนี้ภาคธุรกิจในประเทศไทย

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคและภาคธนาคารต่อคุณภาพสินเชื่อกิจการ

จากการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ตามที่ได้นำเสนอในส่วนที่ 2 จะเห็นได้ว่าทั้งปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคและปัจจัยในภาคธนาคารมีผลต่อคุณภาพสินเชื่อกิจการที่แตกต่างกันออกไปตามแต่บริบทของประเทศ ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ทำการประมาณการความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพสินเชื่อกิจการต่อตัวแปรทั้งสองมิติดังกล่าว โดยใช้สมการถดถอย (Multiple Regression) ด้วยวิธีการ Ordinary least square (OLS) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาส (Quarterly Time Series) ตั้งแต่ปี 2549 ถึงปี 2567

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาคมีตัวแปรที่สำคัญประกอบด้วย (1) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงโดยวิธีปริมาณลูกโซ่ (Chain Volume Measures: CVM) ($rGDP$) เพื่อสะท้อนระดับของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเป็นเครื่องชี้หลักสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค (2) การจ้างงาน ($Employment$) สะท้อนการใช้ปัจจัยแรงงานในระบบเศรษฐกิจ (3) ระดับราคา ($Deflator$) เพื่อวิเคราะห์ผลของระดับราคาที่มีต่อคุณภาพของสินเชื่อ เนื่องจากระดับราคาจะส่งผลโดยตรงต่อภาระสินเชื่อที่แท้จริง และ (4) มูลค่าหนี้สาธารณะ ($Public Debt$) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อตลาดเงินและตลาดทุนในประเทศ สำหรับตัวแปรที่ใช้สะท้อนคุณภาพของสินเชื่อธุรกิจได้แก่มูลค่าสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) จากฐานข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีรูปแบบสมการในการประมาณการ ดังนี้

$$\Delta \ln(NPL)_{t,t-4} = \beta_0 + \beta_1 \Delta \ln(rGDP)_{t,t-4} + \beta_2 \Delta \ln(Employment)_{t,t-4} + \beta_3 \Delta \ln(Deflator)_{t,t-4} + \beta_4 \Delta \ln(Public Debt)_{t,t-4} + D(Q2/15) + u_t$$

นอกจากนี้ เนื่องจากในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปี 2558 ได้เกิดการผิวนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ธุรกิจใญ่อุตสาหกรรมการเหล็กรายใหญ่จนส่งผลให้มูลค่าของ NPL เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยไม่ได้เกิดจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาคและภาคธนาคาร ในการประมาณการจึงได้มีเพิ่มตัวแปรหุ่น ($D(Q2/15)$) ในช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยชั่วคราวข้างต้น

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยในภาคธนาคาร (Bank-specific Factors) ใช้ตัวแปรที่สะท้อนถึงสถานะและประสิทธิภาพในการดำเนินการของธนาคารในฐานะตัวกลางทางการเงินในระบบเศรษฐกิจ โดยมีตัวแปรที่ใช้ในการประมาณการ ดังนี้ (1) มูลค่าสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ ($LOAN$) เพื่อสะท้อนภาพรวมการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินเชื่อในระบบ (2) สัดส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ (Equity to Asset: $ETOASSET$) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ชี้ให้ระดับของเงินทุนของเจ้าของ (3) สัดส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง ($TIER1$) ซึ่งแสดงถึงการบริหารความเสี่ยงและความมั่นคงของสถาบันการเงิน และ (4) ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ (Return on Assets: ROA) เพื่อสะท้อนความสามารถในการทำกำไรของสถาบันการเงิน โดยใช้ข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับ (1) มูลค่าสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) (2) ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ (Return on Assets: ROA) (3) สัดส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง ($TIER1$) (4) สัดส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ (Equity to Asset: $ETOASSET$) (5) มูลค่าสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ ($LOAN$) โดยมีรูปแบบสมการที่ใช้ในการประมาณการ ดังนี้

$$\Delta \ln(NPL)_{t,t-4} = \beta_0 + \beta_1 \ln(LOAN)_{t,t-4} + \beta_2 \Delta \ln(ETOASSET)_{t,t-4} + \beta_3 \Delta \ln(TIER1)_{t,t-4} + \beta_4 \Delta \ln(ROA)_{t,t-4} + D(Q2/15) + u_t$$

ตารางที่ 3.1 แสดงผลการประมาณการความสัมพันธ์ของปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคและภาคธนาคารต่อคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจ โดยมีผลการวิเคราะห์ที่สำคัญ ดังนี้

1) **ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาค** จากการวิเคราะห์ พบว่า ผลกระทบโดยรวมในประเทศและการจ้างงานมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ NPL สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ทั้งผลผลิตและการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้คุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้น เนื่องจากภาคธุรกิจมีผลประกอบการที่ดีขึ้นและความสามารถในการชำระหนี้ปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Nkusu (2011) Szarowska (2018) Beck, Jakubik, และ PiloIU (2015) Kumer et al. (2023) Bofondi & Ropele (2011) อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์พบว่าระดับราคาและหนี้สาธารณะไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับมูลค่า NPL ของภาคธุรกิจไทย

2) **ปัจจัยในภาคธนาคาร** พบว่า ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ (Return on Assets: ROA) มูลค่าสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ (LOAN) ระดับเงินทุนของเจ้าของ (Equity-to-Asset ratio) และเงินกองทุนของธนาคาร (TIER1) ส่งผลกระทบบ่อยอย่างมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง NPL ทั้งนี้ **ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ (ROA)** พบว่า มีความสัมพันธ์ที่เป็นลบกับ NPL ในทิศทางเดียวกัน แต่ผลกระทบอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น ๆ ขณะที่**เงินสัดส่วนกองทุน Tier1** พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ NPL แต่ผลจากการทบทวนวรรณกรรมส่วนใหญ่พบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจาก Tier1 เป็นเงินกองทุนตามการกำกับดูแล (regulatory capital) และมีการปรับเพิ่ม-ลดตามความเสี่ยง (risk-adjusted capital) ซึ่งช่วยให้ธนาคารหลีกเลี่ยงการปล่อยกู้ที่มีความเสี่ยงสูงโดยไม่มีการคัดกรองที่เหมาะสม นอกจากนี้ การที่ธนาคารมีเงินทุนสำรองเพียงพอ ยังช่วยให้สามารถปรับตัวได้ในช่วงวิกฤตหรือสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวย ส่วน**มูลค่าสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ (LOAN)** พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ NPL สอดคล้องกับการศึกษาของ Vithessonthi (2016) ที่พบว่าการขยายตัวของสินเชื่อมีผลเชิงลบต่อ NPL ในระยะสั้น เนื่องจากบัญชีสินเชื่อที่เพิ่งได้รับอนุมัติใหม่จะยังไม่ผิมนัดชำระหนี้ในทันที ส่งผลให้สัดส่วนของ NPL ลดลง สำหรับ**ระดับเงินทุนของเจ้าของ (Equity-to-Asset ratio)** พบว่ามีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับ NPL ในเชิงลบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Klein (2013) ที่ระบุว่าขนาดของเงินทุนของเจ้าของเมื่อเทียบกับขนาดสินทรัพย์ จะส่งผลต่อพฤติกรรมการให้สินเชื่อของธนาคาร โดยหากสัดส่วนดังกล่าวมีอยู่มากจะเกิดแรงจูงใจให้มีความระมัดระวังในการให้สินเชื่อมากกว่ากรณีที่สัดส่วนเงินทุนของเจ้าของมีน้อยกว่า

ตารางที่ 3.1 ความสัมพันธ์ของปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคและภาคธนาคารต่อคุณภาพสินเชื่อกู้ยืม

	มูลค่าสินเชื่อกู้ยืมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสินเชื่อกู้ยืม		
	ปัจจัยทางด้านการเศรษฐกิจมหภาค	ปัจจัยในภาคธนาคาร	รวมทั้งสองปัจจัย
	(1)	(2)	(3)
ปัจจัยด้านการเศรษฐกิจมหภาค			
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ที่แท้จริง (rGDP)	-0.0774 (0.0983)	-	-0.2842*** (0.0759)
ระดับราคา (Deflator)	0.4327* (0.2481)	-	-0.1057 (0.1738)
การจ้างงาน (Employment)	-0.5142 (0.3488)	-	-0.8117*** (0.3035)
หนี้สาธารณะ (Public Debt)	0.4924* (0.2733)	-	-0.2564 (0.2866)
ปัจจัยภาคธนาคาร			
อัตราผลตอบแทนจาก สินทรัพย์ (ROA)	-	0.0183*** (0.0063)	0.0165*** (0.0055)
สัดส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อ สินทรัพย์เสี่ยง (TIER1)	-	0.4228** (0.1813)	0.5823*** (0.1980)
สัดส่วนผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์ เฉลี่ย (ETOASSET)	-	-0.6789*** (0.2129)	-0.8053*** (0.1835)
สินเชื่อกู้ยืม (LOAN)	-	-1.2683*** (0.2885)	-1.4882*** (0.3326)
Q3/15 Dummy	✓	✓	✓
จำนวนตัวแปร	72	72	72
R-square	0.1877	0.3994	0.5508

หมายเหตุ: ค่าตัวเลข () แสดงถึง Robust Standard Error โดย *, ** และ *** แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 0.10 ร้อยละ 0.05 และร้อยละ 0.01 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป จากการวิเคราะห์ทั้งปัจจัยด้านการเศรษฐกิจมหภาคและปัจจัยในภาคธนาคารต่อคุณภาพสินเชื่อกู้ยืม พบว่า การเปลี่ยนแปลงของ NPLs เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกับภาวะเศรษฐกิจ (Counter-cyclical) ขณะที่พฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ไทยในการให้สินเชื่อกู้ยืมค่อนข้างระมัดระวัง และไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเกิดขึ้น เห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนมูลค่าผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์ที่สัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม สอดคล้องกับความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างระดับของสินเชื่อกู้ยืมกับ NPL ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการให้สินเชื่อใหม่ของธนาคารพาณิชย์ไทยค่อนข้างมีคุณภาพ

ส่วนที่ 4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเฉพาะของผู้กู้ต่อคุณภาพสินเชื่อของภาคธุรกิจ

ในการศึกษาปัจจัยเฉพาะของผู้กู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพสินเชื่อของภาคธุรกิจ ปัจจัยที่ทำการศึกษาประกอบด้วย ประเภทสินเชื่อ ภาระสินเชื่อคงเหลือ ระยะเวลาใช้คืน วงเงินสินเชื่อ และอายุกิจการ โดยใช้ข้อมูลจากบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National Credit Bureau: NCB) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ รวบรวม และประมวลผลข้อมูลสินเชื่อของลูกค้าสถาบันการเงิน และจัดทำเป็นฐานข้อมูลกลางของผู้กู้ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประเมินความเสี่ยงของผู้กู้ได้ และช่วยลดความเสี่ยงในการให้สินเชื่อและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับเสถียรภาพของสถาบันการเงินในภาพรวม ทั้งนี้ ณ สิ้นปี 2567 NCB มีสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกจำนวน 156 บริษัท²⁷ ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ บริษัทเงินทุน บริษัทผู้ออกบัตรเครดิต บริษัทคอนซูเมอร์ไฟแนนซ์ และบริษัทเช่าซื้อสี่สิบสี่ โดยลักษณะของข้อมูลที่สถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกจะต้องจัดส่งให้ NCB จะจัดเก็บตามประเภทของผู้กู้ ประกอบด้วย (1) ผู้กู้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และ (2) ผู้กู้ที่เป็นนิติบุคคล โดยสมาชิกจะต้องนำส่งข้อมูลให้กับ NCB เป็นประจำทุกเดือน โดย ณ สิ้นปี 2567 มีจำนวนบัญชีสินเชื่อในฐานข้อมูล NCB ทั้งสิ้น 87.06 ล้านบัญชี มูลค่ายอดสินเชื่อคงค้าง 24.08 ล้านล้านบาท ประกอบด้วย บัญชีบุคคลธรรมดา 85.32 ล้านบัญชี มูลค่ายอดสินเชื่อคงค้าง 13.63 ล้านล้านบาท และบัญชีนิติบุคคล 1.74 ล้านบัญชี มูลค่ายอดสินเชื่อคงค้าง 10.45 ล้านล้านบาท ทั้งนี้ กลุ่มสินเชื่อที่ยังไม่อยู่ในฐานข้อมูลของ NCB อาทิ สหกรณ์ประเภทต่าง ๆ²⁸ และกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เป็นต้น

ทั้งนี้ ข้อมูลที่ NCB จัดเก็บจะเป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดในระดับปัจเจก (Individual Level) และระดับบัญชี (Account Level) ทำให้สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงของสถานะสินเชื่อในระดับจุลภาคได้ โดยการศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาข้อมูลของบัญชีสินเชื่อนิติบุคคลของ NCB ในช่วงปี 2554 – 2567 เพื่อที่จะติดตามพลวัตของสินเชื่อภาคเอกชนในช่วงเวลาดังกล่าว

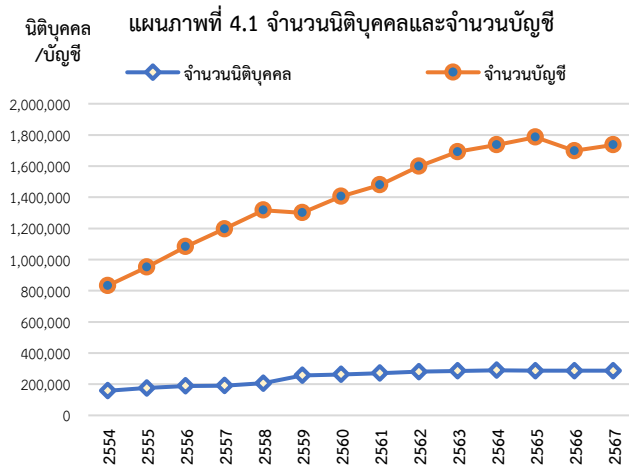
โดยภาพรวมข้อมูลในเบื้องต้นในด้านของพัฒนาการสินเชื่อและมิติของคุณภาพสินเชื่อ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

4.1 พัฒนาการของสินเชื่อนิติบุคคล

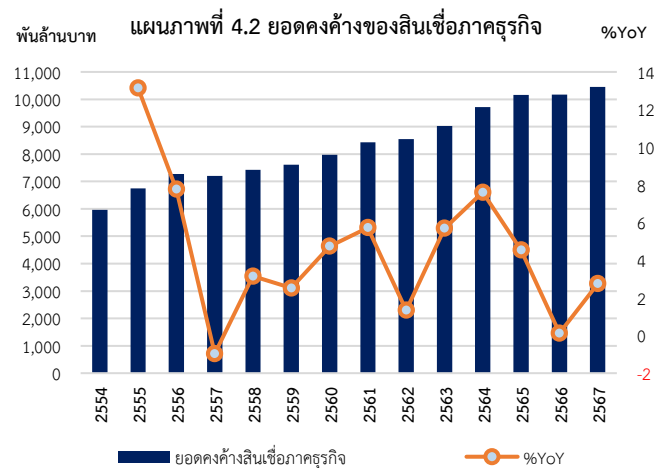
จำนวนนิติบุคคลและมูลค่าสินเชื่อคงค้างตั้งแต่ปี 2554 -2567 มีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง (แผนภาพที่ 4.1 – 4.2) นิติบุคคลส่วนใหญ่ร้อยละ 39.0 มีจำนวนบัญชีเงินกู้เพียงบัญชีเดียว (ตารางที่ 4.1) และนิติบุคคลที่มีบัญชีเดียวส่วนใหญ่เป็นนิติบุคคลขนาดเล็ก (วงเงินสินเชื่อ 0 - 5 ล้านบาท) (ตารางที่ 4.2 - 4.3) ทั้งนี้ เมื่อจำแนกตามประเภทของสินเชื่อพบว่า มูลค่าคงค้างของสินเชื่อส่วนใหญ่อยู่ที่ประเภทเงินให้กู้ยืม (Commercial Loan) (ร้อยละ 53 ในปี 2567) และตั๋วเงิน (Bill) (ร้อยละ 36 ในปี 2567) (ตารางที่ 4.4) สะท้อนบทบาทการใช้ประโยชน์จากบัญชีสินเชื่อประเภทต่าง ๆ ของภาคธุรกิจ โดยสินเชื่อประเภทเงินให้กู้ยืมส่วนใหญ่จะมีอายุสินเชื่อ 60 – 120 เดือน หรือในช่วง 5 – 10 ปี ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการลงทุนหรือเสริมสภาพคล่องได้ ขณะที่สินเชื่อประเภทตั๋วเงิน (Bills) ส่วนใหญ่จะมีอายุสินเชื่อที่ 0 – 6 เดือน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเสริมสภาพคล่องระยะสั้น

²⁷ ข้อมูลล่าสุด ณ สิ้นเดือนสิงหาคม 2568 มีจำนวนสมาชิก NCB ทั้งสิ้น 165 บริษัท

²⁸ ปัจจุบันมีสหกรณ์เพียง 4 แห่ง ที่เป็นสมาชิก NCB

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.1 จำนวนนิติบุคคล จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ

ปี	จำนวนนิติบุคคล จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ				นิติบุคคลทั้งหมด
	1 บัญชี	2-3 บัญชี	4-5 บัญชี	5 บัญชี ขึ้นไป	
2554	44%	28%	10%	17%	100%
2555	46%	27%	10%	17%	100%
2556	46%	27%	10%	18%	100%
2557	45%	27%	10%	19%	100%
2558	45%	28%	9%	18%	100%
2559	48%	28%	9%	15%	100%
2560	46%	29%	9%	16%	100%
2561	45%	29%	9%	17%	100%
2562	44%	29%	9%	18%	100%
2563	43%	28%	10%	19%	100%
2564	42%	28%	10%	20%	100%
2565	41%	28%	10%	21%	100%
2566	40%	28%	11%	22%	100%
2567	39%	28%	11%	22%	100%

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.2 จำนวนนิติบุคคลในแต่ละขนาดวงเงินสินเชื่อ จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ

จำนวนนิติบุคคล (ราย)	จำนวนนิติบุคคล จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ				นิติบุคคลทั้งหมด
	1 บัญชี	2-3 บัญชี	4-5 บัญชี	5 บัญชี ขึ้นไป	
2557					
ต่ำกว่า 5 ล้านบาท	76,727	30,748	5,281	2,553	115,309
5 - 20 ล้านบาท	6,186	12,529	7,748	9,325	35,788
20 - 100 ล้านบาท	2,249	5,405	4,034	12,248	23,936
100 - 500 ล้านบาท	626	1,469	1,246	6,492	9,833
500 ล้านบาท ขึ้นไป	204	422	332	4,735	5,693
รวม	85,992	50,573	18,641	35,353	190,559
2567					
ต่ำกว่า 5 ล้านบาท	102,059	53,733	9,912	4,529	170,233
5 - 20 ล้านบาท	7,150	19,110	13,244	18,015	57,519
20 - 100 ล้านบาท	2,178	5,915	5,549	23,431	37,073
100 - 500 ล้านบาท	645	1,409	1,386	9,824	13,264
500 ล้านบาท ขึ้นไป	318	572	398	6,825	8,113
รวม	112,350	80,739	30,489	62,624	286,202

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.3 สัดส่วนจำนวนนิติบุคคลในแต่ละขนาดวงเงินสินเชื่อ จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ

จำนวนนิติบุคคล (%)	สัดส่วนจำนวนนิติบุคคล จำแนกตามจำนวนบัญชีสินเชื่อ				
	1 บัญชี	2-3 บัญชี	4-5 บัญชี	5 บัญชี ขึ้นไป	นิติบุคคลทั้งหมด
2557					
ต่ำกว่า 5 ล้านบาท	89.2	60.8	28.3	7.2	60.5
5 - 20 ล้านบาท	7.2	24.8	41.6	26.4	18.8
20 - 100 ล้านบาท	2.6	10.7	21.6	34.6	12.6
100 - 500 ล้านบาท	0.7	2.9	6.7	18.4	5.2
500 ล้านบาท ขึ้นไป	0.2	0.8	1.8	13.4	3.0
รวม	100	100	100	100	100
2567					
ต่ำกว่า 5 ล้านบาท	90.8	66.6	32.5	7.2	59.5
5 - 20 ล้านบาท	6.4	23.7	43.4	28.8	20.1
20 - 100 ล้านบาท	1.9	7.3	18.2	37.4	13.0
100 - 500 ล้านบาท	0.6	1.7	4.5	15.7	4.6
500 ล้านบาท ขึ้นไป	0.3	0.7	1.3	10.9	2.8
รวม	100	100	100	100	100

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

ตารางที่ 4.4 จำนวนบัญชีและมูลค่าสินเชื่อ จำแนกตามประเภทสินเชื่อ

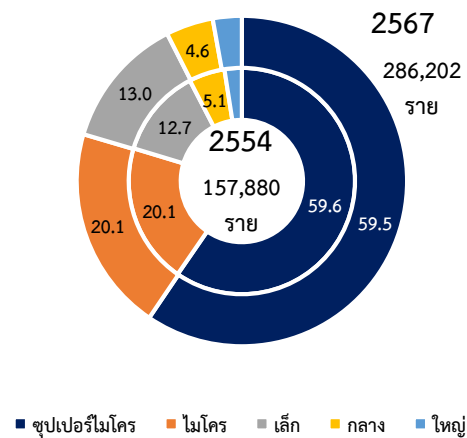
ประเภทสินเชื่อ	จำนวนบัญชี (ร้อยละ)			มูลค่าคงค้าง (ร้อยละ)		
	2554	2562	2567	2554	2562	2567
1) เงินให้กู้ยืม	14%	15%	18%	49%	57%	53%
2) เงินเบิกเกินบัญชี	13%	9%	8%	5%	6%	4%
3) เงินให้กู้ส่วนบุคคล	0%	0%	0%	0%	0%	0%
4) เงินให้กู้เพื่อการเคหะ	0%	0%	0%	0%	0%	0%
5) เงินให้กู้อื่น ๆ	3%	10%	13%	5%	3%	3%
6) ตัวเงิน	26%	22%	18%	37%	31%	36%
7) เช่าซื้อ/ลิซซิง	27%	22%	20%	2%	3%	2%
8) บัตรเครดิต	16%	20%	19%	0%	0%	0%
9) เช่าซื้อ/ลิซซิง อื่น ๆ	1%	1%	3%	0%	1%	1%

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

เมื่อพิจารณาจำนวนนิติบุคคลจำแนกตามวงเงินสินเชื่อ²⁹ ออกเป็น 5 ประเภท ประกอบด้วย (1) ขนาดซูเปอร์ไมโคร (Super Micro) วงเงินสินเชื่อไม่เกิน 5 ล้านบาท (2) ขนาดไมโคร (Micro) วงเงินสินเชื่อระหว่าง 5 – 20 ล้านบาท (3) ขนาดเล็ก (Small) วงเงินสินเชื่อระหว่าง 20 - 100 ล้านบาท (4) ขนาดกลาง (Medium) วงเงินสินเชื่อระหว่าง 100 - 500 ล้านบาท และ (5) รายใหญ่ (Large) วงเงินสินเชื่อมากกว่า 500 ล้านบาท พบว่า ในปี 2567 สัดส่วนจำนวนนิติบุคคลที่เป็นซูเปอร์ไมโครและไมโคร คิดเป็นร้อยละ 79.6 ไกล่เคียงกับร้อยละ 79.7 ในปี 2554 (แผนภาพที่ 4.3) สะท้อนให้เห็นโครงสร้างขนาดของนิติบุคคลไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงดังกล่าว สอดคล้องกับมูลค่าของวงเงินสินเชื่อและจำนวนนิติบุคคลในปี 2567 (แผนภาพที่ 4.4 - 4.5) ที่พบว่ามูลค่าวงเงินสินเชื่อร้อยละ 94.1 ของวงเงินทั้งหมด ถือครองโดยนิติบุคคลขนาดใหญ่ น้อยราย ขณะที่วงเงินสินเชื่อขนาดเล็ก ซูเปอร์ไมโคร ที่มีสัดส่วนร้อยละ 59.5 ของจำนวนนิติบุคคลทั้งหมด กลับได้รับมูลค่าสินเชื่อเพียงร้อยละ 0.3 ของมูลค่าสินเชื่อทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการกระจุกตัวของการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินที่อยู่ในนิติบุคคลขนาดใหญ่เป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จารีย์, นฎา, อาซัว, กฤษณ์เลิศ (2561)

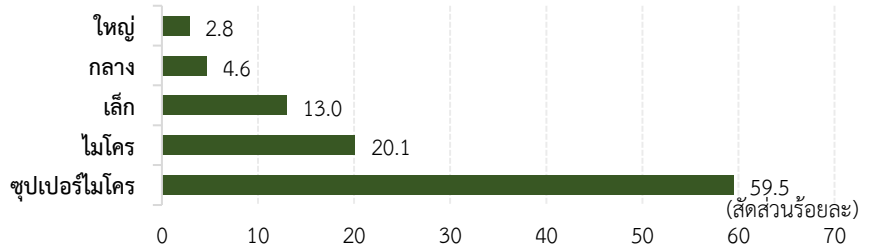
²⁹ วงเงินรวมทุกบัญชีของนิติบุคคลแต่ละราย

แผนภาพที่ 4.3 จำนวนนิติบุคคล จำแนกตามขนาดธุรกิจ (สัดส่วนร้อยละ)

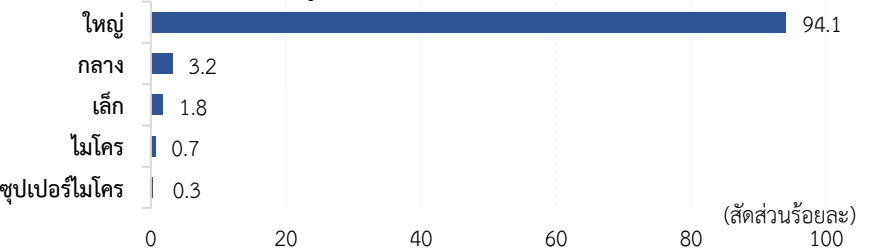

ที่มา : NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

แผนภาพที่ 4.4 จำนวนนิติบุคคลจำแนกตามขนาดวงเงินสินเชื่อ ปี 2567

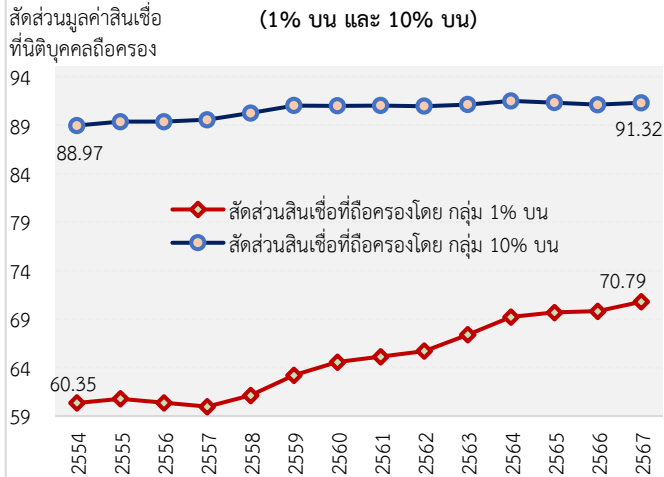

แผนภาพที่ 4.5 มูลค่าวงเงินสินเชื่อจำแนกตามขนาด ปี 2567

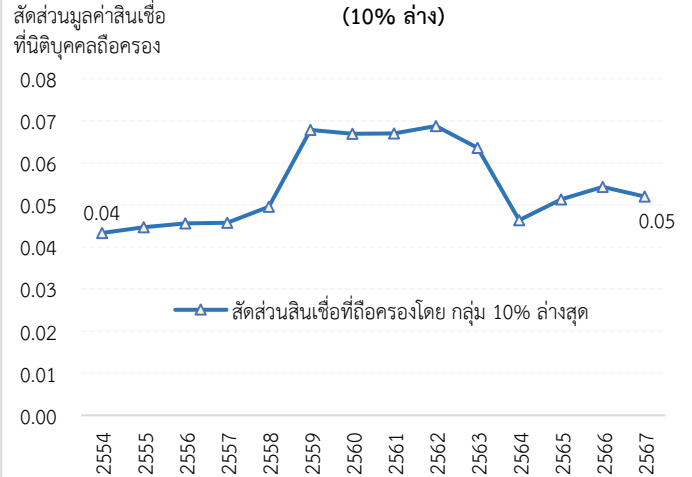
นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาพัฒนาการการกระจายตัวของสินเชื่อในช่วงปี 2554 – 2567 พบว่าความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงสินเชื่อสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าสินเชื่อส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มนิติบุคคลขนาดใหญ่ ในขณะที่กลุ่มนิติบุคคลส่วนใหญ่ที่เป็นขนาดกลาง-เล็กได้รับสินเชื่อค่อนข้างน้อย แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการถือครองสินเชื่อของนิติบุคคลในขนาดต่าง ๆ และความเหลื่อมล้ำดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สะท้อนจากข้อมูลอัตราส่วนสินเชื่อที่ถือครองโดยกลุ่มนิติบุคคลที่มีมูลค่าสินเชื่อมากที่สุดร้อยละ 1 และร้อยละ 10 ของนิติบุคคลที่มีมูลค่าสินเชื่อสูงสุด (Top 1% และ Top 10%) ในช่วงปี 2554 – 2567 (แผนภาพที่ 4.6) โดยกลุ่มร้อยละ 1 ของนิติบุคคลที่มีมูลค่าสินเชื่อสูงสุด ถือครองสินเชื่อถึงร้อยละ 60.4 ของมูลค่าสินเชื่อทั้งหมดในปี 2554 และเพิ่มเป็นร้อยละ 70.8 ในปี 2567 เช่นเดียวกับกลุ่มร้อยละ 10 ของนิติบุคคลที่มีมูลค่าสินเชื่อสูงสุด ที่ถือครองมูลค่าสินเชื่อถึงร้อยละ 89.0 ของมูลค่าสินเชื่อทั้งหมดในปี 2554 และเพิ่มเป็นร้อยละ 91.3 ในปี 2567 และเมื่อพิจารณาสัดส่วนสินเชื่อที่ถือครองโดยกลุ่มที่มีมูลค่าสินเชื่อน้อยที่สุดร้อยละ 10 (Bottom 10%) พบว่ามีการถือครองสินเชื่อเพียงร้อยละ 0.05 ของมูลค่าสินเชื่อทั้งหมดในปี 2567 ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.7

แผนภาพที่ 4.6 สัดส่วนสินเชื่อที่ถือครองโดยกลุ่มที่มีมูลค่ามากที่สุด (1% บน และ 10% บน)

ที่มา : NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

แผนภาพที่ 4.7 สัดส่วนสินเชื่อที่ถือครองโดยกลุ่มที่มีมูลค่าน้อยที่สุด (10% ล่าง)

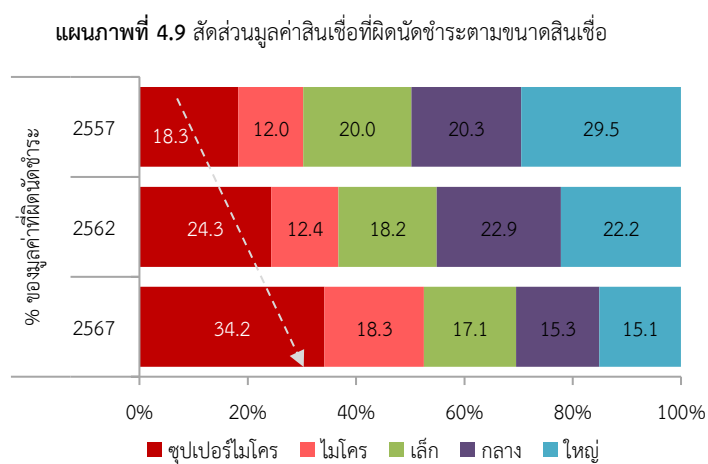
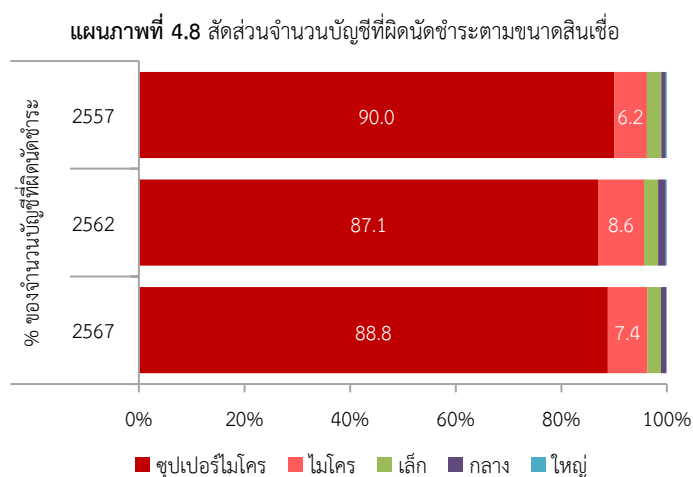

ที่มา : NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

4.2 คุณภาพสินเชื่อนิติบุคคล

โครงสร้างสินเชื่อผิณฑ์ชำระ³⁰ ของภาคธุรกิจดังแสดงในแผนภาพที่ 4.8 มีการกระจุกตัวอยู่ในบัญชีสินเชื่อขนาดซุเปอร์ไมโครที่มีสัดส่วนถึงประมาณร้อยละ 90 ของจำนวนบัญชีทั้งหมด ขณะที่เมื่อพิจารณาในมิติของมูลค่าสินเชื่อที่ผิณฑ์ชำระ (แผนภาพที่ 4.9) พบว่าในปี 2557 มูลค่าสินเชื่อที่ผิณฑ์ชำระจะอยู่ในกลุ่มสินเชื่อขนาดใหญ่ (ร้อยละ 29.5) ตามด้วยขนาดกลาง (ร้อยละ 20.3) และขนาดเล็ก (ร้อยละ 20.0) ตามลำดับ ส่วนสินเชื่อกลุ่มซุเปอร์ไมโครมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 18.3 ของจำนวนบัญชีที่ผิณฑ์ชำระทั้งหมด อย่างไรก็ตาม พบว่า สัดส่วนของสินเชื่อที่ผิณฑ์ชำระมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างโดยกลุ่มบัญชีมูลค่าน้อยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี 2567 สินเชื่อขนาดซุเปอร์ไมโครกลายเป็นกลุ่มที่สัดส่วนมากที่สุดที่ร้อยละ 34.2 ของจำนวนบัญชีที่ผิณฑ์ชำระทั้งหมด ตามมาด้วยกลุ่มไมโคร (ร้อยละ 18.3) และกลุ่มขนาดเล็ก (ร้อยละ 17.1) ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มสินเชื่อขนาดใหญ่มีสัดส่วนเหลือเพียงร้อยละ 15.1

การที่กลุ่มสินเชื่อขนาดใหญ่มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น แต่มีสัดส่วนสินเชื่อที่ผิณฑ์ชำระน้อยลงสะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทั้งในแง่การเข้าถึงสินเชื่อรวมถึงศักยภาพในการชำระสินเชื่อซึ่งอาจจะสะท้อนช่องว่างของศักยภาพในการดำเนินธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการรายย่อยและรายใหญ่ที่เพิ่มมากขึ้น

4.3 พลวัตการเปลี่ยนสถานะสินเชื่อนิติบุคคล

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสินเชื่อรายบัญชีเทียบกับสถานะในปีก่อนหน้า จำแนกเป็น (1) บัญชีที่มีคุณภาพสินเชื่อแย่ลง (เปลี่ยนสถานะจากบัญชีที่มีสถานะสินเชื่อปกติเป็นสินเชื่อผิณฑ์ชำระ) และ (2) บัญชีที่มีคุณภาพสินเชื่อดีขึ้น (เปลี่ยนจากบัญชีที่มีสถานะสินเชื่อผิณฑ์ชำระเป็นสินเชื่อปกติ) โดยแผนภาพที่ 4.10 แสดงบัญชีที่มีคุณภาพสินเชื่อแย่ลงโดยสัดส่วนของบัญชีที่มีสถานะผิณฑ์ชำระในปีนั้น³¹ แต่มีสถานะปกติในปีก่อนหน้า ในช่วงปี 2555 – 2567 พบว่าสัดส่วนจำนวนบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสินเชื่อแย่ลง³²

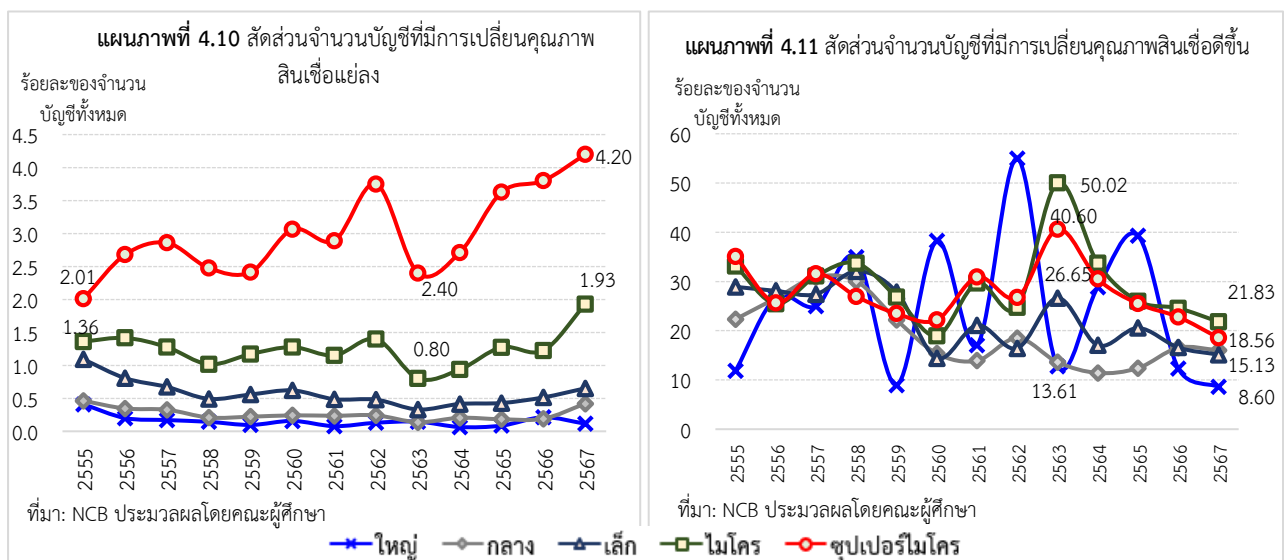
³⁰ สินเชื่อผิณฑ์ชำระ คือสินเชื่อที่ผิณฑ์ชำระ 1-90 วัน และสินเชื่อที่ผิณฑ์ชำระตั้งแต่ 91 – 180 วัน

³¹ เนื่องจากการศึกษานี้ใช้ข้อมูลสถานะของบัญชี ณ สิ้นปีการศึกษา ดังนั้นบัญชีสินเชื่อที่มีการผิณฑ์ชำระระหว่างปี แต่สามารถกลับมาชำระได้ตามปกติในช่วงสิ้นปีจะไม่ถูกนับรวมในกลุ่มบัญชีสินเชื่อที่ผิณฑ์ชำระในกรณีนี้

³² สัดส่วนของบัญชีที่มีสถานะปกติในปีก่อนหน้าที่กลายเป็นบัญชีที่ผิณฑ์ชำระหนึ่งในปีถัดไปต่อจำนวนบัญชีสถานะปกติทั้งหมด

สำหรับสินเชื่อขนาดซูปเปอร์ไมโคร และขนาดไมโครมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยมีสัดส่วนการเปลี่ยนคุณภาพสินเชื่อแย่งของสินเชื่อซูปเปอร์ไมโคร และไมโครจากร้อยละ 2.4 และร้อยละ 0.8 ของจำนวนบัญชีทั้งหมดในปี 2563 เป็นร้อยละ 4.2 และร้อยละ 1.9 ของจำนวนบัญชีทั้งหมดในปี 2567 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มสินเชื่อที่มีวงเงินต่ำทั้งไมโครและซูปเปอร์ไมโครมีแนวโน้มที่จะผิณฑชำระมากขึ้น ขณะที่แผนภาพที่ 4.11 แสดงสัดส่วนจำนวนบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสินเชื่อขึ้น³³ พบว่าสัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงหลังปี 2563 โดยเฉพาะกลุ่มบัญชีขนาดซูปเปอร์ไมโครและไมโคร ที่มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของบัญชีที่ผิณฑชำระมาเป็นสินเชื่อคุณภาพดีลดลงจากร้อยละ 40.6 และร้อยละ 50.2 ของจำนวนบัญชีทั้งหมดในปี 2563 เป็นร้อยละ 18.6 และร้อยละ 21.8 ในปี 2567 โดยถือเป็นสัดส่วนต่ำที่สุดในช่วงปี 2555 – 2567 การลดลงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าภาคธุรกิจที่เกิดปัญหาจนเกิดการผิณฑชำระจะมีความเป็นไปได้ที่น้อยลงในการที่จะสามารถกลับมาชำระสินเชื่อได้ตามกำหนดในปีถัดไป

ทั้งนี้ เมื่อรวมพลวัตการเปลี่ยนแปลงทั้งจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นหนี้เสียและการฟื้นฟูกลับมาเป็นหนี้ที่ดีพบว่าในกลุ่มสินเชื่อที่มีมูลค่าน้อย (ซูปเปอร์ไมโครและไมโคร) มีสัดส่วนการผิณฑชำระหนี้ที่มากขึ้น แต่กลับมีสัดส่วนการกลับเป็นหนี้ปกติที่น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสัดส่วนมูลค่าสินเชื่อที่ผิณฑชำระที่เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มดังกล่าวเช่นกัน

4.4 ปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสินเชื่อ

นอกจากสถานการณ์ของสินเชื่อที่แตกต่างกันตามมูลค่าของสินเชื่อดังที่ได้อธิบายในช่วงก่อนหน้านี้ ปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัท (Firm Characteristic) เป็นอีกปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพของสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลของ NCB ที่ใช้ในการศึกษาจะไม่สามารถเชื่อมโยงผู้กู้เข้ากับข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ จึงไม่สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการมาใช้ในการศึกษาได้โดยตรง ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ใช้คุณลักษณะของสินเชื่อ (Loan Characteristic) โดยการใช้ข้อมูลระดับบัญชี ในช่วงปี 2562 – 2567 จำนวนทั้งสิ้น 3,881,444 บัญชี เนื่องจากฐานข้อมูล NCB ที่มีการเก็บข้อมูลในระดับบัญชีในการประมาณการจึงสามารถใช้การประมาณการด้วยแบบจำลอง Penal Regression โดยมีบัญชี Fixed Effect ทั้งนี้เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของสินเชื่อในแต่ละปีจึงกำหนดให้ตัวแปรสถานะของบัญชี (Status) ให้เท่ากับ 0 ในกรณี

³³ สัดส่วนของบัญชีที่ผิณฑชำระหนี้ในปีก่อนหน้าที่ย้ายสถานะเป็นบัญชีสถานะปกติได้ในปีถัดไปต่อจำนวนบัญชีที่ผิณฑชำระหนี้ทั้งหมด

ที่บัญชีเป็นสินเชื่อสถานะปกติ และมีค่าเท่ากับ -1 และ -2 เมื่อบัญชีมีสถานะเป็น SM และ NPL ตามลำดับ³⁴ ดังนั้นพลวัตของคุณภาพสินเชื่อจึงสามารถแทนได้ด้วยการเปรียบเทียบสถานะของบัญชีดังนี้

$$\Delta Status_t = Status_t - Status_{t-1}$$

โดย $\Delta Status_t$ จะมีค่าตั้งแต่ 2 ถึง -2 ทั้งนี้ ค่าที่มากกว่า 0 จะสะท้อนถึงโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงสถานะกลับมาเป็นสถานะปกติเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ขณะที่ค่าที่น้อยกว่า 0 จะสะท้อนถึงโอกาสที่จะเป็นสินเชื่อผิดนัดชำระเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ขณะที่ 0 หมายถึงการคงสถานะจากปีก่อนหน้า โดยมีจำนวนบัญชีในแต่ละกลุ่มดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อแยกตามปี

$\Delta Status_t$	2563	2564	2565	2566	2567	รวม
2	2,733	584	881	1,298	1,049	6,545
1	22,312	13,572	12,467	14,795	13,768	76,914
0	689,506	768,661	773,153	699,956	702,010	3,633,286
-1	18,930	21,928	30,205	34,605	37,209	142,877
-2	1,733	3,823	6,115	4,970	5,181	21,822
รวมทั้งหมด	735,214	808,568	822,821	755,624	759,217	3,881,444

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

สมการที่ใช้ในการประมาณการผลของปัจจัยระดับบริษัทที่มีผลต่อการเปลี่ยนสถานะสินเชื่อของบริษัท ได้แก่

$$\Delta Status_{iat} = \beta_0 + \beta_1 \ln(FirmAge_i) + \beta_2 \ln(MonthMaturity_i) + \beta_3 \ln\left(\frac{Outstanding_i}{HighAmount_i}\right) + Year_t + AccountType_a + \varepsilon_{iat}$$

โดยมีปัจจัยระดับบริษัทที่ศึกษาประกอบด้วย

$FirmAge_i$ = ตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) อายุกิจการของบริษัทเจ้าของบัญชีสินเชื่อ โดยแบ่งเป็น 6 ช่วง คือ 0 – 1 ปี, 1 – 3 ปี, 3 – 5 ปี, 5 – 10 ปี, 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

$MonthMaturity_i$ = ตัวแปรหุ่นระยะเวลาชำระสินเชื่อ โดยแบ่งเป็น 7 ช่วง คือ 0 – 6 เดือน, 6 – 12 เดือน, 12 – 24 เดือน, 24 – 48 เดือน, 48 – 60 เดือน, 60 – 120 เดือน , และ 120 – 240 เดือน

$\frac{Outstanding_i}{HighAmount_i}$ = สัดส่วนของยอดสินเชื่อคงเหลือต่อวงเงินกู้ของบัญชีสินเชื่อนั้น ซึ่งจะสะท้อนถึงภาระสินเชื่อที่เหลืออยู่และความคืบหน้าในการชำระคืนสินเชื่อ

โดยมีตัวแปรควบคุม ประกอบด้วย ปีของข้อมูลบัญชี ($Year_t$) เพื่อแยกปัจจัยที่กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อในภาพรวมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี³⁵ และตัวแปรประเภทของสินเชื่อ

³⁴ ในการศึกษาที่กำหนดให้กลุ่ม SM ได้แก่สินเชื่อที่ผิดนัดชำระหนี้ตั้งแต่ 1 – 90 วัน และกลุ่ม NPL หมายถึงสินเชื่อที่ผิดนัดชำระหนี้ตั้งแต่ 91 – 180 วัน โดยไม่รวมสินเชื่อผิดนัด 180 วันขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการทางการกฎหมาย (Write-off)

³⁵ อาทิ สภาวะเศรษฐกิจมหภาค อัตราดอกเบี้ยและปัจจัยอื่นที่มีผลต่อคุณภาพสินเชื่อโดยรวม เช่น สภาวะเศรษฐกิจถดถอยในช่วงของการแพร่ระบาดซึ่งคุณภาพสินเชื่อโดยรวมปรับลดลงทั้งระบบ เช่นเดียวกับในช่วงที่มีมาตรการช่วยเหลือทางการเงินที่ส่งผลต่อภาพรวมของระบบ

(AccountType_a) เพื่อแยกคุณลักษณะเฉพาะของสินเชื่อแต่ละประเภท อาทิ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาการกู้ยืม และวงเงิน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความสามารถในการชำระสินเชื่อของลูกค้านี้ ทำให้ความเสี่ยงของแต่ละสินเชื่อมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลของ NCB ไม่สามารถระบุได้ว่าบัญชีสินเชื่อใดบ้างที่เข้าร่วมมาตรการของภาครัฐ จึงไม่สามารถแยกปัจจัยการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ภาครัฐมาเพื่อใช้ในการศึกษาผลต่อคุณภาพสินเชื่อได้

นอกจากนี้ เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่มีต่อพลวัตของสินเชื่อที่มีแนวโน้มจะแตกต่างกันไปในแต่ละขนาดของมูลค่าสินเชื่อ ซึ่งใช้เป็นตัวแทนสำหรับขนาดของกิจการเนื่องจากข้อมูลของ NCB ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับผลประกอบการ โดยกิจการมีแนวโน้มที่จะได้รับวงเงินกู้ตามศักยภาพของบริษัท ดังนั้นกิจการขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะได้รับวงเงินกู้ที่สูงกว่ากิจการขนาดเล็ก³⁶

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อจากสินเชื่อสถานะปกติสู่สินเชื่อผิดนัดชำระ และการเปลี่ยนแปลงจากสินเชื่อผิดนัดชำระสู่สินเชื่อสถานะปกติมีแนวโน้มที่จะแตกต่างกัน โดยในส่วนที่ 4.1 จะเป็นการประมาณการจากบัญชีในทุกสถานะเพื่อดูความสัมพันธ์ในภาพรวม จากนั้นในส่วนที่ 4.2 จะเป็นการประมาณการเฉพาะบัญชีที่มีสถานะปกติ ซึ่งจะสะท้อนถึงผลของปัจจัยที่จะทำให้ผู้กู้ผิดนัดชำระ ขณะที่ในส่วนที่ 4.3 จะเป็นการประมาณการเฉพาะสินเชื่อที่ผิดนัดชำระ ซึ่งจะสะท้อนถึงปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้กู้สามารถกลับมาชำระสินเชื่อได้และกลับสู่สินเชื่อสถานะปกติในปีถัดไป

1) ผลการศึกษารวมทุกประเภทสินเชื่อ

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการประมาณการปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ โดยในคอลัมน์ที่ (1) เป็นการประมาณการรวมบัญชีทั้งหมด 3,881,444 บัญชี ในปี 2563 - 2567 ขณะที่คอลัมน์ที่ (2) ถึง (6) เป็นการประมาณการแยกตามขนาดของสินเชื่อตั้งแต่ขนาดเล็ก ถึงขนาดซูเปอร์ไมโคร ตามลำดับ ผลการประมาณการที่สำคัญ ประกอบด้วย

1) อายุของกิจการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ เฉพาะสินเชื่อขนาดซูเปอร์ไมโคร โดยมีความสัมพันธ์ที่ตรงกันข้ามกับสถานะของสินเชื่อ กล่าวคืออายุบริษัทที่ยังน้อยจะมีโอกาสที่สินเชื่อจะเปลี่ยนสถานะเป็นสินเชื่อผิดนัดชำระเพิ่มขึ้น

2) ระยะเวลาชำระสินเชื่อมีความสัมพันธ์ตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ กล่าวคือ ระยะเวลาการผ่อนชำระที่ลดลง โอกาสที่สินเชื่อจะเปลี่ยนสถานะเป็นสินเชื่อผิดนัดชำระเพิ่มขึ้นในเกือบทุกขนาดธุรกิจ ยกเว้นธุรกิจขนาดกลาง

3) สัดส่วนสินเชื่อต่อวงเงินกู้มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนสถานะสินเชื่อ โดยสัดส่วนสินเชื่อต่อวงเงินกู้อย่างยิ่งมีโอกาที่จะเปลี่ยนสถานะเป็นสินเชื่อผิดนัดชำระมากขึ้น ยกเว้นธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่

³⁶ โดยทางคณะผู้ศึกษาจึงได้แบ่งกลุ่มบัญชีตามขนาดมูลค่าสินเชื่อเช่นเดียวกับในช่วงก่อนหน้า โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย (1) ขนาดซูเปอร์ไมโคร วงเงินสินเชื่อต่ำกว่า 5 ล้านบาท (2) ขนาดไมโคร วงเงินสินเชื่อ มากกว่า 5 - 20 ล้านบาท (3) ขนาดเล็ก วงเงินสินเชื่อมากกว่า 20 - 100 ล้านบาท (4) ขนาดกลาง วงเงินสินเชื่อมากกว่า 100 - 500 ล้านบาท และ (5) ขนาดใหญ่ วงเงินสินเชื่อมากกว่า 500 ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ผลการประมาณการปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ

ขนาดมูลค่าสินเชื่อ	การเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ					
	ทั้งหมด (1)	ใหญ่ (2)	กลาง (3)	เล็ก (4)	ไมโคร (5)	ซูเปอร์ไมโคร (6)
อายุกิจการ	-0.0108*** (-0.0018)	-0.0000825 (-0.0047)	0.00135 (-0.0047)	-0.00619 (-0.0048)	-0.000835 (-0.0043)	-0.0127*** (-0.0024)
ระยะเวลาชำระสินเชื่อ	-0.0279*** (-0.0010)	-0.00836** (-0.0035)	0.00171 (-0.0021)	-0.00296* (-0.0017)	-0.00664** (-0.0026)	-0.0373*** (-0.0014)
สัดส่วนของยอดสินเชื่อ คงเหลือ	0.0530*** (-0.0014)	-0.00484 (-0.0060)	0.00764* (-0.0043)	-0.00442 (-0.0035)	0.0165*** (-0.0042)	0.0610*** (-0.0018)
ค่าคงที่	-0.0212 (-0.1080)	0.0317* (-0.0182)	-0.0485* (-0.0269)	0.0183 (-0.0162)	0.015 (-0.0163)	-0.0051 (-0.1400)
ตัวแปรควบคุม						
ปี	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ประเภทสินเชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
จำนวนข้อมูล	3,881,444	27,594	74,829	211,973	464,040	2,994,352

ที่มา: ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

หมายเหตุ: ค่าตัวเลข () แสดงถึง Robust Standard Error โดย *, ** และ *** แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 0.10 ร้อยละ 0.05 และร้อยละ 0.01 ตามลำดับ โดย Standard Error มีการ Cluster ตามประเภทบัญชีสินเชื่อ

2) ผลการศึกษา เฉพาะสินเชื่อที่มีสถานะปกติ

เมื่อพิจารณาเฉพาะที่มีสินเชื่อที่มีสถานะปกติทั้งสิ้น 3,717,029 บัญชี เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงคุณลักษณะต่อการเปลี่ยนสถานะของบัญชีสินเชื่อไปสู่สินเชื่อผิดนัดชำระ โดยมีผลการประมาณการตามที่แสดงในตารางที่ 4.7 พบว่า

1) **อายุกิจการ** มีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้ามการเปลี่ยนสถานะสินเชื่อในเกือบทุกขนาดวงเงินสินเชื่อ ยกเว้นสินเชื่อขนาดกลาง หมายถึงอายุกิจการยิ่งน้อยจะมีโอกาสที่สินเชื่อจะเปลี่ยนสถานะจากสินเชื่อสถานะปกติเป็นผิดนัดชำระมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่จัดตั้งธุรกิจใหม่เป็นกลุ่มที่มีโอกาสผิดนัดชำระมากกว่าผู้ประกอบการที่จัดตั้งธุรกิจมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า

2) **ระยะเวลาชำระสินเชื่อ** มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนคุณภาพสินเชื่อ ตั้งแต่ในกลุ่มสินเชื่อขนาดเล็กถึงขนาดซูเปอร์ไมโคร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาผ่อนชำระที่นานขึ้นจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถชำระสินเชื่อได้ตรงตามกำหนดมากขึ้นและโอกาสที่จะเป็นสินเชื่อผิดนัดชำระก็จะลดลง ขณะที่ธุรกิจขนาดใหญ่จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ บัญชีสินเชื่อที่ระยะเวลาผ่อนชำระนานขึ้นมีแนวโน้มที่จะเป็นบัญชีที่ผิดนัดชำระมากขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยเรื่องระยะเวลาผ่อนชำระอาจไม่ใช่เพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อบริษัทขนาดใหญ่ แต่การที่บริษัทขนาดใหญ่บางส่วนสามารถเข้าถึงสภาพคล่องได้จากตลาดเงินและตลาดทุนผ่านการออกหุ้นกู้จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระยะเวลาการผ่อนชำระสินเชื่อนาน แต่บริษัทที่มีความต้องการระยะเวลาการผ่อนชำระที่ยาวขึ้นอาจเป็นบริษัทที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสภาพคล่อง

3) **สัดส่วนยอดสินเชื่อคงเหลือ** มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ สำหรับธุรกิจขนาดไมโครและซูเปอร์ไมโคร กล่าวคือ บัญชีสินเชื่อที่มีสัดส่วนสินเชื่อคงเหลือต่อวงเงินกู้ที่สูงมีโอกาสมิผิดนัดชำระจะลดลง ขณะที่ธุรกิจขนาดเล็กมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม ขณะที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่และขนาดกลางไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.7 ผลการประมาณการปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ เฉพาะสินเชื่อที่มีสถานะปกติ

ขนาดมูลค่าสินเชื่อ	การเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ					
	ทั้งหมด (1)	ใหญ่ (2)	กลาง (3)	เล็ก (4)	ไม่ใคร (5)	ซูปเปอร์ไม่ใคร (6)
อายุกิจการ	-0.0793*** (0.00146)	-0.00962** (0.00407)	-0.00647 (0.00435)	-0.0273*** (0.00380)	-0.0627*** (0.00367)	-0.0923*** (0.00196)
ระยะเวลาชำระสินเชื่อ	0.0218*** (0.000668)	-0.00829*** (0.00292)	0.000471 (0.00118)	0.00285** (0.00115)	0.0126*** (0.00148)	0.0333*** (0.000945)
สัดส่วนของยอด สินเชื่อกงเหลือ	0.0425*** (0.000990)	-0.00249 (0.00437)	-0.000394 (0.00298)	-0.00782*** (0.00246)	0.00510* (0.00302)	0.0329*** (0.00126)
ค่าคงที่	0.0646*** (0.00508)	0.0850*** (0.0270)	0.0207 (0.0232)	0.0459*** (0.0123)	0.102*** (0.0125)	0.0495*** (0.00699)
ตัวแปรควบคุม						
ปี	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ประเภทสินเชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
จำนวนข้อมูล	3,717,029	27,460	74,195	209,151	452,213	2,849,769

ที่มา: ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

หมายเหตุ: ค่าตัวตัวเลข () แสดงถึง Robust Standard Error โดย *, ** และ *** แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 0.10 ร้อยละ 0.05 และร้อยละ 0.01 ตามลำดับ โดย Standard Error มีการ Cluster ตามประเภทบัญชีสินเชื่อ

3) ผลการประมาณการบริษัทที่สถานะผิมนัดชำระ

เมื่อพิจารณาปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่สถานะผิมนัดชำระสินเชื่อ เฉพาะบัญชีที่ผิมนัดชำระจำนวนทั้งสิ้น 164,415 บัญชี แบ่งเป็นบัญชีในกลุ่มซูปเปอร์ไม่ใครสูงถึง 144,583 บัญชี หรือคิดเป็นร้อยละ 88 ของจำนวนบัญชีที่ผิมนัดชำระทั้งหมด ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จะสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่สถานะผิมนัดชำระและการเปลี่ยนสถานะจากสินเชื่อผิมนัดชำระสู่สินเชื่อปกติ โดยมีผลการประมาณการดังแสดงในตารางที่ 4.8

(1) **อายุกิจการ** มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ สำหรับธุรกิจขนาดซูปเปอร์ไม่ใคร ขนาดเล็ก และขนาดกลาง โดยอายุกิจการที่มากขึ้นก็มีโอกาสที่บริษัทจะสามารถกลับมาชำระสินเชื่อได้ตรงตามกำหนดมากขึ้น

(2) **ระยะเวลาชำระสินเชื่อ** ในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ กล่าวคือระยะเวลาการผ่อนชำระที่นานขึ้นจะมีโอกาสที่ผู้ประกอบการจะสามารถกลับมาชำระสินเชื่อได้ตามกำหนดมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มธุรกิจขนาดซูปเปอร์ไม่ใครและไมใครพบว่าระยะเวลาการชำระสินเชื่อมีความสัมพันธ์ผกผันกับการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ สะท้อนให้เห็นว่าบัญชีที่มีระยะเวลาการผ่อนชำระยาวมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถกลับมาเป็นสินเชื่อสถานะปกติได้มากขึ้น

(3) **สัดส่วนยอดสินเชื่อกงเหลือ** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญเฉพาะกลุ่มธุรกิจขนาดซูปเปอร์ไม่ใครและขนาดเล็ก โดยสัดส่วนยอดสินเชื่อกงเหลือมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงสถานะสินเชื่อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบัญชีสินเชื่อที่มีสัดส่วนยอดสินเชื่อกงเหลือที่ลดลงก็มีโอกาสมากขึ้นที่จะกลับไปเป็นสินเชื่อสถานะปกติ ซึ่งอาจจะสะท้อนถึงภาระเงินต้นและดอกเบี้ยที่ลดลงจนสามารถกลับไปชำระสินเชื่อได้กำหนดอีกครั้ง

ตารางที่ 4.8 ผลการประมาณการปัจจัยเชิงคุณลักษณะของบริษัทที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ เฉพาะสินเชื่อที่มีสถานะผิวนัดชำระ

ขนาดมูลค่าสินเชื่อ	การเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อ					
	ทั้งหมด	ใหญ่	กลาง	เล็ก	ไม่โคร	ซูเปอร์ไมโคร
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
อายุกิจการ	0.176*** (-0.0350)	0.273 (-0.3890)	1.761* (-1.0090)	0.644*** (-0.2390)	-0.0544 (-0.1780)	0.175*** (-0.0369)
ระยะเวลาชำระสินเชื่อ	-0.0526*** (-0.0198)	0.0524 (-0.5670)	0.400** (-0.1910)	-0.0712 (-0.1040)	-0.120** (-0.0589)	-0.0471** (-0.0220)
สัดส่วนของยอดสินเชื่อคงเหลือ	-0.114*** (-0.0274)	0.206 (-0.8110)	0.245 (-0.4110)	-0.454** (-0.2060)	-0.166 (-0.1400)	-0.120*** (-0.0299)
ค่าคงที่	0.257* (-0.1520)	-1.768 (-3.0430)	-5.894** (-2.4670)	-0.335 (-0.7470)	1.344** (-0.5450)	0.406* (-0.2190)
ตัวแปรควบคุม						
ปี	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ประเภทสินเชื่อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
จำนวนข้อมูล	164,415	134	634	2,822	11,827	144,583

ที่มา: ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

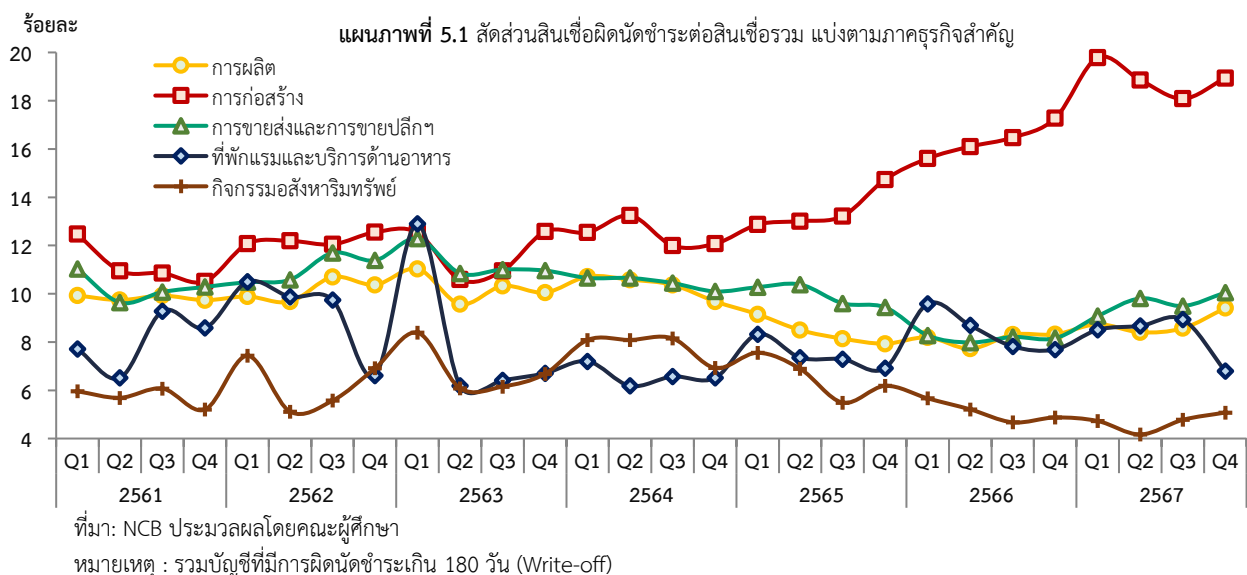
หมายเหตุ: ค่าตัวตัวเลข () แสดงถึง Robust Standard Error โดย *, ** และ *** แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 0.10 ร้อยละ 0.05 และร้อยละ 0.01 ตามลำดับ โดย Standard Error มีการ Cluster ตามประเภทบัญชีสินเชื่อ

จากผลการศึกษาในส่วนที่ 2) กลุ่มบัญชีสถานะปกติและส่วนที่ 3) กลุ่มบัญชีที่ผิวนัดชำระนี้พบว่าปัจจัยเฉพาะตัวของสินเชื่อมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่ออย่างมีนัยสำคัญทั้งสองกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มกิจการขนาดเล็ก ไมโครและซูเปอร์ไมโครที่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในเกือบทุกปัจจัย (กลุ่มซูเปอร์ไมโครพบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญในทุกปัจจัย) อย่างไรก็ตาม ปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ในบางขนาดบัญชีเท่านั้น อาทิ อายุกิจการ ที่ก่อตั้งมานานจะมีโอกาสที่จะเป็นหนี้เพิ่มขึ้น โดยจะมีผลเกือบทุกขนาดบัญชีในกลุ่มที่สถานะหนี้แย่ง (ยกเว้นกลุ่มบัญชีขนาดกลาง) และในกลุ่มสถานะหนี้ดีขึ้น มีผลเฉพาะกลุ่มซูเปอร์ไมโครและกลุ่มเล็ก ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาของแต่ละขนาดลูกหนี้มีความแตกต่างกัน ไม่สามารถแก้ไขปัญหาโดยภาพรวมได้

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจรายสาขาการผลิต

โดยทั่วไปแล้ว ความสัมพันธ์ของแต่ละสาขาการผลิตที่มีต่อคุณภาพสินเชื่อมีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันตามลักษณะของภาคการผลิต อาทิ แหล่งที่มาของเงินทุน ความเข้มข้นในการใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละประเภท รูปแบบของตลาดผู้ผลิตและสินค้า เป็นต้น ในส่วนนี้จึงได้มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคต่อคุณภาพของสินเชื่อในรายสาขาการผลิต โดยแยกออกเป็น 73 สาขาการผลิต ตามรหัสมาตรฐานสากลที่ใช้จำแนกประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Thailand Standard Industrial Classification: TSIC) เพื่อให้เห็นความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและคุณภาพสินเชื่อในแต่ละสาขาการผลิต

แผนภาพที่ 5.1 แสดงสัดส่วนสินเชื่อผิมนัดชำระต่อสินเชื่อรวม แยกรายสาขาการผลิตที่สำคัญจะเห็นว่าคุณภาพของสินเชื่อในแต่ละภาคการผลิตมีพลวัตที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้ (1) กลุ่มที่สัดส่วนสินเชื่อผิมนัดชำระเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ สาขาก่อสร้างซึ่งเป็นสาขาการผลิตที่มีสัดส่วนสินเชื่อผิมนัดชำระสูงที่สุด (2) กลุ่มที่สัดส่วนสินเชื่อผิมนัดชำระเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ในช่วงปี 2565 ได้แก่ สาขาการผลิต และสาขาการขนส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ (การขนส่งและการขายปลีก) โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.93 และร้อยละ 9.44 ในไตรมาสที่ 4 ปี 2565 เป็นร้อยละ 9.41 และร้อยละ 10.05 ในไตรมาสที่ 4 ปี 2567 ตามลำดับ และ (3) กลุ่มที่สัดส่วนสินเชื่อผิมนัดชำระทรงตัวต่อเนื่อง ได้แก่ สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และสาขากิจกรรมอสังหาริมทรัพย์

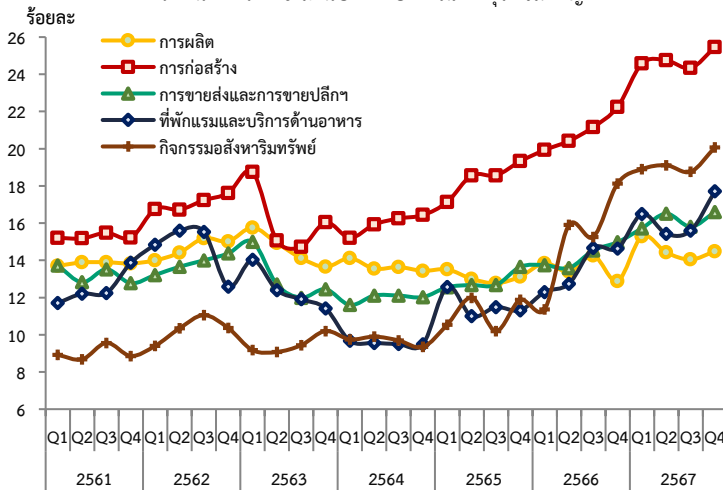
ทั้งนี้จากข้อมูลที่ได้แสดงในส่วนที่ 4 พบว่าสินเชื่อผิมนัดชำระส่วนใหญ่จะเป็นสินเชื่อในกลุ่มไมโครและซูปเปอร์ไมโครซึ่งมีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน 20 ล้านบาท เมื่อพิจารณาจากแผนภาพที่ 5.2 จะพบว่า สัดส่วนสินเชื่อผิมนัดชำระต่อสินเชื่อรวมของสินเชื่อในกลุ่มไมโครและซูปเปอร์ไมโครปรับเปลี่ยนขึ้นในทุกสาขาการผลิตที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นมา สะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของบัญชีสินเชื่อขนาดเล็กที่หลังจากได้รับผลกระทบจากโควิด-19 และยังไม่สามารถกลับมาฟื้นตัวได้ สถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไปได้ เนื่องจากบัญชีขนาดเล็กสามารถสะท้อนภาพธุรกิจขนาดเล็ก-ขนาดย่อมได้ และธุรกิจในกลุ่มดังกล่าวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย โดยข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รายงานว่าธุรกิจรายย่อย (Micro)³⁷ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม

³⁷ ธุรกิจรายย่อย (Micro) ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือธุรกิจที่มีรายได้ไม่เกิน 1.8 ล้านบาท/ปี จ้างงานไม่เกิน 5 คน

ภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ในปี 2567 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.6 สะท้อนให้เห็นว่า หากคุณภาพสินเชื่อของกลุ่มธุรกิจเหล่านี้ยังคงอยู่ในภาวะเปราะบาง การผิมนัดชำระสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นอาจเป็นข้อจำกัดต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย เนื่องจากธุรกิจขนาดเล็กเหล่านี้เป็นกำลังซื้อที่สำคัญในประเทศ และมีความสำคัญในมิติของการจ้างงาน

สำหรับสัดส่วนสินเชื่อผิมนัดชำระต่อสินเชื่อรวมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งมีวงเงิน 20 - 100 ล้านบาท แผนภาพที่ 5.3 พบว่า (1) กลุ่มที่สัดส่วนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องหลังโควิด-19 ได้แก่ การก่อสร้าง และ (2) กลุ่มที่สัดส่วนลดลงหลังโควิด-19 แต่เริ่มมีทิศทางเพิ่มขึ้นในปี 2566 - 2567 อาทิ การผลิต การขายส่ง และการขายปลีกฯ ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร และกิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ ที่สัดส่วนลดลงจากร้อยละ 12.74 ร้อยละ 12.20 ร้อยละ 14.53 และร้อยละ 11.33 ในช่วงไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 ตามลำดับ มาอยู่ที่ร้อยละ 8.47 ร้อยละ 9.08 ร้อยละ 6.83 และร้อยละ 7.14 ในไตรมาสที่ 4 ปี 2565 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 10.42 ร้อยละ 10.47 ร้อยละ 8.76 และร้อยละ 8.57 ในไตรมาสที่ 4 ปี 2567 ตามลำดับ

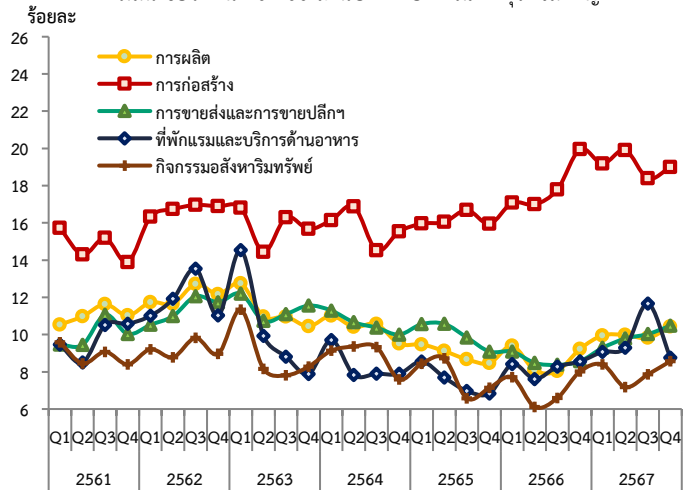
แผนภาพที่ 5.2 สัดส่วนหนี้ผิมนัดชำระต่อสินเชื่อรวมของธุรกิจที่มีสินเชื่อวงเงินต่ำกว่า 20 ล้านบาท แบ่งตามภาคธุรกิจสำคัญ

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

หมายเหตุ : รวมบัญชีที่มีการผิมนัดชำระเกิน 180 วัน (Write-off)

แผนภาพที่ 5.3 สัดส่วนหนี้ผิมนัดชำระต่อสินเชื่อรวมของธุรกิจที่มีสินเชื่อวงเงิน 20-100 ล้านบาท แบ่งตามภาคธุรกิจสำคัญ

ที่มา: NCB ประมวลผลโดยคณะผู้ศึกษา

หมายเหตุ : รวมบัญชีที่มีการผิมนัดชำระเกิน 180 วัน (Write-off)

ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคุณภาพสินเชื่อต่อเศรษฐกิจมหภาคในแต่ละสาขาการผลิตจึงได้มีการประมาณการความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการถดถอยเช่นเดียวกับในส่วนที่ 3 โดยมีตัวแปรเศรษฐกิจมหภาครายสาขาที่สำคัญที่ใช้ในการประมาณการ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมูลค่าที่แท้จริงโดยวิธีปริมาณลูกโซ่ (Chain Volume Measures: CVM) ($rGDP$) ระดับราคา (Deflator) และการจ้างงาน (Employment) เพื่อหาความสัมพันธ์ที่มีต่อมูลค่าสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในแต่ละสาขาการผลิต (NPL) โดยมีรูปแบบสมการที่ใช้ในการประมาณการดังนี้³⁸

$$\Delta \ln(NPL_s)_{t,t-4} = \beta_0 + \beta_1 \Delta \ln(rGDP_s)_{t,t-4} + \beta_2 \Delta \ln(Deflator_s)_{t,t-4} + \beta_3 \Delta \ln(Employment_s)_{t,t-4} + u_{st}$$

³⁸ การประมาณการจะเป็นการหาความสัมพันธ์ของอัตราการขยายตัวของตัวแปรในรูปแบบของ Logarithmic Function เช่นเดียวกับในส่วนที่ 3

ตารางที่ 5.1 แสดงผลการประมาณการความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการเปลี่ยนแปลงมูลค่า NPLs และอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในสาขาการผลิตที่สำคัญ³⁹ โดยจะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสาขาการผลิต สาขาการผลิตที่พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์ที่ผกผันต่อกัน เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ในภาพรวมเศรษฐกิจในส่วนที่ 3 ได้แก่ สาขาการผลิตเครื่องดื่ม สาขาการซ่อมและติดตั้งเครื่องจักร-อุปกรณ์ การก่อสร้างอาคารเป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของ GDP สาขาดังกล่าวจะสอดคล้องไปกับการลดลงของ NPLs สาขานั้น ๆ กล่าวคือเมื่อเศรษฐกิจขยายตัวขึ้น ธุรกิจในสาขานี้จะมีรายได้และผลประกอบการที่ดีขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการชำระสินเชื่อเพิ่มขึ้นและคุณภาพสินเชื่อก็ปรับตัวดีขึ้นเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การจ้างงานไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในสาขาการผลิตหลัก

ตารางที่ 5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลง NPLs และ GDP ในสาขาการผลิตที่สำคัญ

ผลกระทบ	TSIC: สาขาการผลิต	ค่าสัมประสิทธิ์ (β_1)	Standard Error
เชิงลบ (เมื่อ GDP เพิ่มขึ้น จะทำให้ NPLs ลดลง)	11: การผลิตเครื่องดื่ม	-0.931**	0.437
	33: การซ่อมและติดตั้งเครื่องจักร-อุปกรณ์	-0.652**	0.240
	41: การก่อสร้างอาคาร	-0.348*	0.174
	28: การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือฯ	-0.346***	0.088
	56: การบริการอาหารและเครื่องดื่ม	-0.343***	0.067
	29: การผลิตยานยนต์ รถพ่วง-กึ่งพ่วง	-0.171*	0.092

ที่มา: คำนวณโดยคณะผู้ศึกษา

หมายเหตุ: โดย *, ** และ *** แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 0.10 ร้อยละ 0.05 และร้อยละ 0.01 ตามลำดับ

³⁹ ผลการประมาณการในทุกสาขาการผลิตแสดงในภาคผนวก ตารางผนวกที่ 2

ส่วนที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์และคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจ ทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค รวมทั้งการศึกษาทำความเข้าใจพลวัตของสินเชื่อธุรกิจและความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อคุณภาพสินเชื่อ ซึ่งกรอบการวิเคราะห์ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ (1) การวิเคราะห์จากปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาคและปัจจัยในภาคธนาคารที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสินเชื่อธุรกิจ (2) การวิเคราะห์สถานการณ์สินเชื่อธุรกิจด้วยฐานข้อมูลจาก NCB รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพลวัตในการเปลี่ยนแปลงสถานะสินเชื่อ และ (3) วิเคราะห์สถานการณ์คุณภาพสินเชื่อธุรกิจในรายสาขาการผลิต โดยสามารถสรุปผลการศึกษาที่สำคัญได้ดังนี้

1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาคและปัจจัยของภาคธนาคารมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญต่อคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจไทย โดยคุณภาพสินเชื่อถือเป็นปัจจัยหลักในการเกิดผลกระทบบย้อนกลับ (feedback loop) ระหว่างภาคการเงินและภาคเศรษฐกิจจริง ดังนั้น สถานการณ์เศรษฐกิจและการดำเนินงานของสถาบันการเงินจึงมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในช่วงสถานการณ์ปกติ และช่วงสภาวะวิกฤติ

2) วงเงินสินเชื่อภาคธุรกิจยังกระจุกตัวอยู่ในธุรกิจขนาดใหญ่ ขณะที่คุณภาพสินเชื่อของบัญชีขนาดเล็กมีแนวโน้มด้อยลงต่อเนื่อง ทั้งนี้ แม้ว่าสินเชื่อนิติบุคคลมีการขยายตัวควบคู่ไปกับเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนบัญชีและมูลค่าสินเชื่อคงค้างที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในมิติของการถือครองวงเงินสินเชื่อพบว่ายังกระจุกอยู่กับนิติบุคคลขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีทางเลือกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่หลากหลายทั้งในตลาดทุนและตลาดตราสารหนี้ ขณะที่ธุรกิจขนาดเล็กซึ่งยังคงต้องพึ่งพาเงินทุนจากตลาดสินเชื่อเป็นสำคัญ กลับมีการถือครองสินเชื่อด้วยมูลค่าที่น้อยมาก สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการถือครองสินเชื่อระหว่างธุรกิจขนาดเล็กและธุรกิจขนาดใหญ่ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยเฉพาะหลังโควิด-19 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาโครงสร้างสินเชื่อที่ผิมนัดชำระ พบว่า มูลค่าสินเชื่อที่ผิมนัดชำระส่วนใหญ่มาจากบัญชีที่มีวงเงินสินเชื่อต่ำ และมีแนวโน้มว่าสัดส่วนดังกล่าวจะปรับเพิ่มขึ้นในอนาคต สะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของธุรกิจขนาดเล็กที่อาจจะยังเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและข้อจำกัดการเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้

3) ปัจจัยเฉพาะแต่ละบัญชีสินเชื่อมีผลต่อพลวัตของคุณภาพสินเชื่อ โดยเฉพาะในกลุ่มสินเชื่อที่มีวงเงินต่ำกว่า 20 ล้านบาท โดยผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยเฉพาะของบริษัทและรายบัญชีสินเชื่อพบว่า อายุบริษัท จำนวนงวดผ่อนชำระ สัดส่วนสินเชื่อต่อวงเงินกู้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพของสินเชื่อในทิศทางที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มบัญชีขนาดกลาง-ใหญ่ กับกลุ่มบัญชีขนาดเล็ก-ไมโคร-ซูเปอร์ไมโคร ดังนั้น มาตรการแก้ไขปัญหาคูณภาพสินเชื่อธุรกิจจึงควรพิจารณาให้เหมาะสมกับพฤติกรรมในแต่ละขนาดของลูกค้า อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาในส่วนนี้เป็นเพียงการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระดับบัญชีเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ที่มีต่อพลวัตของคุณภาพสินเชื่อ (Correlation) ไม่ได้เป็นการสะท้อนถึงผลของปัจจัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของสินเชื่อ (Causality) ประกอบกับข้อจำกัดของข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพสินเชื่อ รวมถึงคุณลักษณะทั่วไปของสินเชื่อ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวควรจะมีการศึกษาในเชิงลึกต่อไปเพื่อให้แนวทางการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ปัญหาคุณภาพสินเชื่อมีความเหมาะสมกับผู้กู้แต่ละกลุ่มต่อไป

4) ความสัมพันธ์ของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในช่วงของการฟื้นตัวหลังโควิด-19 กับคุณภาพสินเชื่อ ในแต่ละสาขาการผลิตแตกต่างกันออกไป โดยผลจากการวิเคราะห์ พบว่า (1) ในช่วงหลังโควิด-19 คุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจในสาขาการผลิตสำคัญมีการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกันในแต่ละสาขา กล่าวคือ ในสาขาก่อสร้างมีคุณภาพสินเชื่อที่ปรับตัวลดลงหลังโควิด-19 อย่างต่อเนื่องและชัดเจน ขณะที่สาขาการผลิตอื่น ได้แก่ สาขาการผลิตอุตสาหกรรม สาขาการขายส่งขายปลีก สาขาที่พักแรม และสาขากิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ พบว่า คุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้นหลังจากโควิด-19 แต่เริ่มมีทิศทางแยกลงในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา (2) เมื่อจำแนกการวิเคราะห์คุณภาพสินเชื่อในรายสาขาการผลิตออกตามขนาดของบัญชี พบข้อสังเกตที่สำคัญใน 2 กลุ่ม ดังนี้ (2.1) บัญชีสินเชื่อที่มีวงเงินสินเชื่อต่ำกว่า 20 ล้านบาท พบว่า เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการผิวนัดชำระในทุกสาขาการผลิต (2.2) และบัญชีสินเชื่อที่มีวงเงินสินเชื่อขนาดกลาง (20-100 ล้านบาท) พบว่า คุณภาพสินเชื่อในสาขาการผลิตทุกสาขา (ยกเว้นสาขาก่อสร้าง) มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นตั้งแต่ช่วงหลังโควิด-19 จนถึงครึ่งแรกของปี 2566 อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ช่วงครึ่งหลังของปี 2566 คุณภาพสินเชื่อของบัญชีที่มีวงเงินขนาดกลางเริ่มมีแนวโน้มด้อยลงต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้ แนวโน้มการเคลื่อนไหวของคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจที่แตกต่างกันทั้งในมิติของสาขาการผลิต และมิติของขนาดบัญชีสินเชื่อ ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของธุรกิจขนาดเล็กที่หลังจากได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ยังไม่สามารถกลับมาฟื้นตัวได้ และอาจส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป เนื่องจากธุรกิจขนาดเล็ก มีความสำคัญในมิติของเศรษฐกิจและการจ้างงาน และในทางกลับกันทั้งสองตัวแปรดังกล่าวก็มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพสินเชื่อเช่นกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าว จึงสามารถนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญได้ดังนี้

1) การส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางข้อมูลในภาคการเงิน เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อของภาคธุรกิจภายใต้การกำหนดต้นทุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความเสี่ยงของผู้กู้ยืม โดยให้ความสำคัญกับ (1) การส่งเสริมการสร้างและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อาทิ ข้อมูลการขึ้นทะเบียนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ข้อมูลด้านการชำระภาษี เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมใช้ประโยชน์จากโครงการ Your Data ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้ให้บริการทางการเงินที่เกี่ยวข้องในการเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางด้านข้อมูลสำคัญที่จะช่วยพัฒนาบริการทางการเงินของประชาชนและภาคธุรกิจ รวมทั้งช่วยเพิ่มการเข้าถึงสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการรายย่อย ลดความเหลื่อมล้ำ และสามารถกำหนดต้นทุนทางการเงินให้สอดคล้องกับความเสี่ยงของผู้กู้ได้อย่างเป็นธรรม (2) การปรับปรุงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อของผู้ประกอบธุรกิจในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เพื่อให้เหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจและสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพิจารณาเพิ่มเติมการจัดเก็บข้อมูลด้านรายได้ควบคู่กับข้อมูลสินเชื่อ ซึ่งจะช่วยให้การวิเคราะห์สถานการณ์ตลอดจนการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหให้กับลูกหนี้แต่ละรายสามารถทำได้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการเพิ่มจำนวนสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิตให้ครอบคลุมสถาบันการเงินมากยิ่งขึ้น อาทิ สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียน สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร และกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นต้น และ (3) การเร่งดำเนินการจัดตั้งสถาบันค้ำประกันเครดิตแห่งชาติ (National Credit Guarantee Agency: NaCGA) ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อยกระดับกลไกการค้ำประกันสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และลดต้นทุนทางการเงินให้กับผู้ประกอบการ

2) การดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาคูณภาพสินเชื่อธุรกิจ ควรพิจารณาให้แตกต่างกันและเหมาะสมกับพฤติกรรมในแต่ละขนาดธุรกิจ เนื่องจากพฤติกรรมในการเปลี่ยนแปลงสถานะของสินเชื่อมีความแตกต่างกัน ทั้งในมิติของขนาดธุรกิจและประเภทธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางในการแก้ปัญหการเข้าถึงสินเชื่อและคุณภาพสินเชื่อของผู้ประกอบการรายย่อย

3) การยกระดับและพัฒนาศักยภาพธุรกิจขนาดเล็ก (SMEs) ให้มีความสามารถในการสร้างรายได้ เพื่อเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (3.1) การสนับสนุนทางการเงินผ่านการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ อาทิ สินเชื่อเพื่อการปรับตัว (Transformation Loan) และสินเชื่อเครือข่ายธุรกิจ (Supply Chain Financing) เพื่อช่วยเหลือธุรกิจขนาดเล็ก (SMEs) ที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องให้สามารถปรับตัวได้ (3.2) การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะการบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการธุรกิจ (3.3) การส่งเสริม e-commerce เพื่อให้ธุรกิจขนาดเล็กสามารถเข้าสู่ตลาดออนไลน์ (Online Marketplace) ได้ (3.4) การส่งเสริมการร่วมลงทุน (Joint Venture) และการสร้างเครือข่ายธุรกิจกับบริษัทขนาดใหญ่ เพื่อให้มีการพัฒนาธุรกิจร่วมกันและสนับสนุนการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ (3.5) การส่งเสริมให้ธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพและขีดความสามารถดีกว่า ได้มีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจขนาดเล็กในสาขาธุรกิจเดียวกัน เพื่อยกระดับขีดความสามารถของธุรกิจขนาดเล็กของไทยให้ดีขึ้น ทั้งการสนับสนุนทางการเงิน องค์ความรู้ และการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิต

บรรณานุกรม

- จารย์ ปิ่นทอง, นภา วะสี, อาชว์ ปวีณวัฒน์, และกฤษฎ์เลิศ สัมพันธรักษ์. (2561). มุมมองสินเชื่อบริษัทไทย จากข้อมูลรายสัญญา ตอนที่ 2. Discussion Paper, 13. สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. <https://www.pier.or.th/abridged/2018/13/>
- ธัญลักษณ์ วัชรชัยสุรพล, กาญจนา โชคไพศาลศิลป์, กฤษฎ์ แก้วหิรัญ. (2568), *หนี้ธุรกิจไทยจาก Big Data ของ NCB สัญญาณเสี่ยงและการจัดการเพื่อความยั่งยืน*, (เอกสารประกอบการนำเสนอ). Special Seminar ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, ธนาคารกสิกรไทย สาขาพลโยธิน, กรุงเทพมหานคร. <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/download-Special-Topic-15-08-2025.aspx/>
- สรา ชื่นโชคสันต์, สุพริศร์ สุวรรณิก, และธนัพร สุขสุเมฆ. (2562). หนี้ครัวเรือนไทย: ข้อเท็จจริงที่ได้จาก BOT-Nielsen Household Financial Survey. FOCUSED AND QUICK (FAQ), 143, น. 1-15.
- Affinito, M., & Meucci, G. (2021). *Return of the NPLs to the bright side: which Unlikely to Pay firms are more likely to pay?*. (Occasional Papers No. 601). Bank of Italy
- Aiyar, S., Bergthaler, W., Garrido, J. M., Ilyina, A., Jobst, A., Kang, K., Kovtun, D., Liu, Y., Monaghan, D., & Moretti, M. (2015). *A strategy for resolving Europe's problem loans* (IMF Staff Discussion Note, SDN/15/19). International Monetary Fund.
- Al Masud, A., & Hossain, M. A. (2021). Determinants of Non Performing Loan (NPL): A Case of an Emerging Economy. *Southeast Business Review*, Vol. X(1-2), 46-60
- Ari, A., Chen, S., & Ratnovski, L. (2020). *The dynamics of non-performing loans during banking crises: A new database* (ECB Working Paper No. 2395). European Central Bank.
- Beck, R., Jakubik, P., & Piloju, A. (2013). *Non-performing loans: what matters in addition to the economic cycle* (ECB Working Paper Series No. 1515). European Central Bank.
- Beck, R., Jakubik, P., & Piloju, A. (2015). Key determinants of non-performing loans: New evidence from a global sample. *Open Economies Review*, 26(3), 525-550. <https://doi.org/10.1007/s11079-015-9358-8>
- Beck, T., Demirgüç-Kunt, A., & Maksimovic, V. (2005). Financial and legal constraints to growth: Does firm size matter? *The Journal of Finance*, 60(1), 137-177.
- Berger, A. N., & Udell, G. F. (1998). The economics of small business finance: The roles of private equity and debt markets in the financial growth cycle. *Journal of Banking & Finance*, 22(6-8), 613-673. [https://doi.org/10.1016/S0378-4266\(98\)00038-7](https://doi.org/10.1016/S0378-4266(98)00038-7)
- Bernanke, B. S., & Gertler, M. (1995). Inside the black box: The credit channel of monetary policy transmission. *Journal of Economic Perspectives*, 9(4), 27-48.

- Bofondi, M., & Ropele, T. (2011). Macroeconomic determinants of bad loans: Evidence from Italian banks (Occasional Papers No. 89). Bank of Italy
- Bohórquez, D., Matienzo, V. H., & Olivares, A. (2017). *The implications of loan maturity on the probability of default: Evidence from Peruvian long-term loans* (SBS Documentos de Trabajo No. DT/03/2017). Superintendencia de Banca, Seguros y Administradoras Privadas de Fondos de Pensiones (SBS).
- Castro, V. (2013). Macroeconomic determinants of the credit risk in the banking system: The case of the GIPSI. *Economic Modelling*, 31, 672–683.
- Espinoza, R. A., & Prasad, A. (2010). Nonperforming loans in the GCC banking system and their macroeconomic effects. *IMF Working Paper*, 10(224). International Monetary Fund.
- Foglia, M. (2022). Non-Performing Loans and Macroeconomics Factor: The Italian Case. *Risks*, 10(1), 21. <https://doi.org/10.3390/risks10010021>
- Ghosh, A. (2017) Impact of Non-Performing Loans on US Product and Labor Markets. *Journal of Financial Economic Policy*, 9(3), 302-323. <https://doi.org/10.1108/JFEP-01-2017-0003>
- Goyal, R., Singhal, N., Mishra, N., & Verma, S (2023). The impact of macroeconomic and institutional environment on NPL of developing and developed countries. *Future Business Journal* 2023, 9(1):45. <https://doi.org/10.1186/s43093-023-00216-1>
- Huljak, I., Martin, R., Moccero, D., & Pancaro, C. (2020). Do non-performing loans matter for bank lending and the business cycle in euro area countries (ECB Working Paper Series No. 2411). European Central Bank.
- Kjosevski, J., & Petkovski, M. (2017). Non-performing loans in Baltic States: Determinants and macroeconomic effects. *Baltic Journal of Economics*, 17(1), 25–40.
- Klein, N. (2013). Non-performing loans in CESEE: Determinants and impact on macroeconomic performance (IMF Working Paper, WP/13/72). International Monetary Fund.
- Kumar, M., Al-Romaihi, A., & Aktan, B. (2023). Do the macro and global economic factors drive the nonperforming loans in GCC economies?, *Journal of Financial Economic Policy*, 15(3) (2023), 190-207.
- Lee, J., & Rosenkranz, P. (2019). Nonperforming Loans in Asia: Determinants and Macrofinancial Linkages (ADB Economics Working Papers Series No. 574). Asian Development Bank.
- Louzis, D. P., Vouldis, A. T., & Metaxas, V. L. (2012). Macroeconomic and bank-specific determinants of non-performing loans in Greece: A comparative study of mortgage,

- business and consumer loan portfolios. *Journal of Banking & Finance*, 36(4), 1012–1027.
- Modina, M., Pietrovito, F., Gallucci, C., & Formisano, V. (2023). Predicting SMEs' default risk: Evidence from bank-firm relationship data. *Quarterly Review of Economics and Finance* 89 (2023) 254–268.
- Muthitacharoen, A., Nuntramas, P., & Chotewattanakul, P. (2015). Rising Household Debt: Implications for Economic Stability. *Thailand and The World Economy*, 33(3), 43–65.
- Nargis, N., Ahmad, N. B., Ibrahim, N. B., & Kefeli, Z. B. (2019/2020). Link between non-performing loans (NPL) and economic growth---evidence from an emerging economy. *The Business and Management Review*, 10(5), 1-11
- Nkusu, M. (2011). Nonperforming loans and macrofinancial vulnerabilities in advanced economies. (IMF Working Paper, WP/11/161). International Monetary Fund.
- Pancotto, L., Gwilym, O., & Williams, J. (2024). The evolution and determinants of the non-performing loan burden in Italian banking, *Pacific-Basin Finance Journal*, 84, 102306.
- Peel, M. J., Wilson, N., & Howorth, C. (2000). Late payment and credit management in the small firm sector: Some empirical evidence. *International Small Business Journal*, 18(2), 17–37. <https://doi.org/10.1177/0266242600182001>
- Pokhrel, S., Dhungana, B. R., Poudel, J., & Sharma, L. K. (2025). Determinants of Non-Performing Loans in Nepalese Commercial Bank: An Empirical Analysis. *Kshitiz Management Review*, 1(1), 35–47. <https://doi.org/10.3126/kmr.v1i1.78255>
- Rapposelli, A., Birindelli, G., & Modina, M. (2023). The relationship between firm size and efficiency: why does default on bank loans matter?. *Quality & Quantity*, 58, 3379–3401. <https://doi.org/10.1007/s11135-023-01810-9>
- Škarica, B. (2014). Determinants of non-performing loans in Central and Eastern European countries. *Financial Theory and Practice*, 38(1), 37-59.
- Subedi, N. P. (2023). Impact of Bank-specific and Macroeconomic Factors on Non-Performing Loans in the Banking Sector of Nepal. *Janapriya Journal of Interdisciplinary Studies*, 12(1), 106–127. <https://doi.org/10.3126/jjis.v12i1.62245>
- Suwanik S., & Peerawattanachart K. (2018). Household debt in SEACEN economies: Thailand. The South East Asian Central Banks (SEACEN) Research and Training Centre. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.23680.58888>
- Szarowska, I. (2018). Effect of macroeconomic determinants on non-performing loans in Central and Eastern European countries. *International Journal of Monetary Economics and Finance*, 11(1), 20-35.

- Vassalou, M., & Xing, Y. (2001). Default risk in equity returns. *The Journal of Finance*.
<https://ssrn.com/abstract=297319>.
- Vithessonthi, C. (2016). Consequences of Bank Loan Growth: Evidence from Asia (Discussion Paper No.19). Puey Ungphakorn Institute for Economic Research
- Zawadzki, A. (2023). Macroeconomic Determinants of Credit Risk on the Example of Non-performing Loans. *Central European Economic Journal*, 10(57), 275–286.
- Zhao, Y.; Lin, D. (2023). Prediction of Micro- and Small-Sized Enterprise Default Risk Based on a Logistic Model: Evidence from a Bank of China. *Sustainability*, 15(5), 1-13,
<https://doi.org/10.3390/su15054097>

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 รายละเอียดและที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมหภาคและปัจจัยในภาคธนาคารต่อคุณภาพสินเชื่อภาคธุรกิจ

ข้อมูล	ที่มา
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ระดับราคา (GDP Deflator)	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
การจ้างงาน (Employment)	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
มูลค่าหนี้สาธารณะ (Public Debt)	สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ (Return on Assets: ROA)	ธนาคารแห่งประเทศไทย
สัดส่วนเงินกองทุนชั้นที่ 1 ต่อสินทรัพย์เสี่ยง (TIER1)	ธนาคารแห่งประเทศไทย
สัดส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ (Equity to Asset)	ธนาคารแห่งประเทศไทย
มูลค่าสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ (LOAN)	ธนาคารแห่งประเทศไทย
มูลค่าสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL)	ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางผนวกที่ 2 ผลการประมาณการความสัมพันธ์คุณภาพสินค้าต่อเศรษฐกิจมหภาคในทุกสาขาการผลิต

$$\Delta \ln(NPL_s)_{t,t-4} = \beta_0 + \beta_1 \Delta \ln(rGDP_s)_{t,t-4} + \beta_2 \Delta \ln(Deflator_s)_{t,t-4} + \beta_3 \Delta \ln(Employment_s)_{t,t-4} + u_{st}$$

TSIC: สาขาการผลิต	ค่าสัมประสิทธิ์ (β_1)	Standard Error
01: การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการล่าสัตว์	-0.570*	0.325
02: การป่าไม้และการทำไม้	0.144	0.998
03: การประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	-1.037**	0.460
06: การขุดเจาะปิโตรเลียมดิบและก๊าซธรรมชาติ	4.795*	2.594
08: การทำเหมืองแร่และเหมืองหินอื่นๆ	0.225	0.738
10: การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร	0.370**	0.172
11: การผลิตเครื่องดื่ม	-0.931**	0.437
12: การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ	0.077	0.819
13: การผลิตสิ่งทอ	0.120	0.127
14: การผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	0.168	0.170
15: การผลิตเครื่องหนังและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง	0.018	0.195
16: การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ (ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์)	-0.115	0.507
17: การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	-0.465	0.318
18: การพิมพ์และการผลิตซ้ำสื่อบันทึกข้อมูล	-0.639***	0.173
19: การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม	-0.265	0.368
20: การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	-0.097	0.370
21: การผลิตเภสัชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค	0.226	0.210
22: การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	-0.198	0.497
23: การผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทำจากแร่โลหะ	-0.845	0.705
24: การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	0.046	0.094
25: การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)	0.086	0.335
26: การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์	0.682*	0.327
27: การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	0.222	0.201
28: การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น	-0.346***	0.088
29: การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง	-0.171*	0.092
30: การผลิตอุปกรณ์ขนส่งอื่นๆ	-0.737*	0.364
31: การผลิตเฟอร์นิเจอร์	0.195*	0.100
32: การผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ	3.363*	1.852
33: การซ่อมและการติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์	-0.652**	0.240
35: ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	0.336	0.293
36: การเก็บกักน้ำ การจัดหา น้ำ และการจ่ายน้ำ	-3.941**	1.384
38: การเก็บรวบรวม การบำบัดและการกำจัดของเสีย รวมถึงการนำของเสียกลับมาใช้ใหม่	-0.145	1.436
41: การก่อสร้างอาคาร	-0.348*	0.174
45: การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	0.625**	0.283
49: การขนส่งทางบกและการขนส่งทางท่อลำเลียง	0.473*	0.271
50: การขนส่งทางน้ำ	0.890	0.562
51: การขนส่งทางอากาศ	-0.166*	0.096

TSIC: สาขาการผลิต	ค่าสัมประสิทธิ์ (β_1)	Standard Error
52: กิจกรรมคลังสินค้าและกิจกรรมที่สนับสนุนการขนส่ง	-0.609	0.688
53: กิจกรรมไปรษณีย์และการรับส่งพัสดุภัณฑ์	-0.757	1.340
55: ที่พักแรม	-0.025	0.038
56: การบริการอาหารและเครื่องดื่ม	-0.343***	0.067
58: การจัดพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่	-1.313	1.345
59: การผลิตภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และรายการโทรทัศน์ การบันทึกเสียง ลงบนสื่อ และการจัดพิมพ์จำหน่ายหรือเผยแพร่ดนตรี	-0.767	0.456
60: การจัดผังรายการและการแพร่ภาพกระจายเสียง	-2.117	2.875
61: การโทรคมนาคม	0.729	1.324
62: การจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	-3.165	2.146
63: การบริการสารสนเทศ	-0.317	0.424
64: กิจกรรมบริการทางการเงิน (ยกเว้นการประกันภัยและกองทุนบำเหน็จบำนาญ)	2.248***	0.527
65: การประกันภัย การประกันภัยต่อ และกองทุนบำเหน็จบำนาญ (ยกเว้นการประกันสังคมภาคบังคับ)	2.112	19.277
66: กิจกรรมสนับสนุนการบริการทางการเงินและการประกันภัย	0.657	0.597
68: กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	0.096	1.465
69: กิจกรรมทางกฎหมายและการบัญชี	-1.788	1.099
70: กิจกรรมของสำนักงานใหญ่และการให้คำปรึกษาด้านบริหารจัดการ	-3.312	2.224
71: กิจกรรมด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม รวมถึงการทดสอบและการวิเคราะห์ทางเทคนิค	0.313	1.221
72: การวิจัยและพัฒนาเชิงวิทยาศาสตร์	-2.855	3.109
73: การโฆษณาและการวิจัยตลาด	-4.05***	1.212
74: กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิคอื่น ๆ	1.011	0.919
75: การบริการรักษาสัตว์	-0.552	0.631
77: กิจกรรมการให้เช่า	0.723***	0.247
78: กิจกรรมการจ้างงาน	0.210	0.280
79: กิจกรรมของตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	-0.205***	0.056
80: การบริการรักษาความปลอดภัยและการสืบสวน	-1.055***	0.263
81: กิจกรรมการบริการสำหรับอาคารและภูมิทัศน์	-1.155**	0.408
82: การบริการด้านการบริหารและสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงาน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนับสนุนทางธุรกิจ	-1.795	1.919
85: การศึกษา	1.541**	0.573
86: กิจกรรมด้านสุขภาพมนุษย์	-3.346***	1.107
88: กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ที่ไม่ให้ที่พัก	3.753*	1.817
90: กิจกรรมการสร้างสรรค์ศิลปะและความบันเทิง	1.474	1.685
91: กิจกรรมห้องสมุด และกิจกรรมทางวัฒนธรรมอื่น ๆ	0.932	1.124
92: กิจกรรมการพนันและการเสี่ยงโชค	0.117	0.204
93: กิจกรรมด้านการกีฬา ความบันเทิง และการนันทนาการ	-0.197	0.337
95: การซ่อมคอมพิวเตอร์และของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	-0.671	1.168
96: กิจกรรมบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	0.566*	0.283

ที่มา: คำนวณโดยผู้ศึกษา

หมายเหตุ: โดย *, ** และ *** แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 0.10 ร้อยละ 0.05 และร้อยละ 0.01 ตามลำดับ